

ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΗ ΕΠΙΘΕΩΡΗΣΙΣ

[ΠΟΛΙΤΙΚΗ ΟΙΚΟΝΟΜΙΑ-ΔΗΜΟΣΙΟΝΟΜΙΑ-ΚΑΤΑΣΤΑΤΙΚΗ]

ΚΛΩΣΤΙΚΗ ΒΙΟΜΗΧΑΝΙΑ.

Εἰς ὅλους τοὺς κλάδους τῆς βιομηχανίας ἐπέδρασε βεβαίως ἡ, τὴν ὁποίαν διατρέχομεν, μηχανικὴ περίοδος τῆς ἀνθρωπότητος, μεταξὺ ὧν ὅλων ἐν τῇ πρώτῃ σειρᾷ ἀπαντᾶται ἡ κλωστικὴ βιομηχανία. Αἱ ἀρχαῖαι μέθοδοι ὑπεχώρησαν εἰς τὰς νέας μετὰ σταθερότητος ἀφιλονεικήτου, καὶ δύναται νὰ εἴπῃ τις, ὅτι ἡ κλωστικὴ παρεδόθη τελείως εἰς τὸ κράτος τῆς μηχανικῆς. Ἡ ἀτρακτος τῆς Πηνελόπης ἠγωνίσθη ἐπὶ αἰῶνας, τέλος ἐνικήθη ὀριστικῶς, καὶ ἤδη κείται ἐγκαταλελειμένη εἰς τὰς μᾶλλον ὀπισθοδρομικὰς τῆς οἰκουμένης κοινότητας. Ἡ παλαιὰ οἰκοδέσποινα, ἣτις ἐνηθε τὴν κλωστήν ἐξ ἧς κατόπιν ὕφαινε τὰ ἐνδύματα τῆς οἰκογενείας, ὑπεχώρησεν ἐνώπιον τῆς νέας οἰκοδεσποίνης, ἣτις ἀποτείνεται ἀμέσως εἰς τὴν ἀγορὰν, ὅπως προμηθευθῇ τὰ ἐφόδια τῆς ἐνδυμασίας τοῦ ἑαυτῆς οἴκου.

Ἐν γένει ἡ ἀπὸ τῆς χειρὸς εἰς τὴν μηχανὴν μεταβίβασις τῆς κλωστικῆς ἐπροβίβασε τὰ προϊόντα αὐτῆς εἰς τοσοῦτον τελειοποιήσεως, ὥστε δὲν δύνανται πλέον νὰ συγκριθῶσι τὰ νεώτερα νήματα πρὸς τὰ ἀρχαιότερα. Τὰ νεώτερα ὑπερέχουσι κατὰ τὴν ἀρμονίαν τῆς καθ' ὅλον τὸ μήκος ὁμοιομόρφου συσκευῆς, καθὼς καὶ κατὰ τὴν πρὸς ὕφανσιν ἐπιτηδειότητα. Οὕτω παρετηρήθη ἐπὶ τῆς ἐποχῆς, καθ' ἣν ἡ ὑφαντικὴ ματεχειρίζετο νήματα κατασκευαζόμενα διὰ τῆς μηχανῆς καὶ διὰ τῆς χειρὸς, ὅτι τὰ διὰ μηχανῆς ὑφαίνοντο εὐκολώτερα, ἐξ οὗ ἡ ὑφαντικὴ παρῆγε προϊόντα κατὰ $\frac{1}{3}$ πλείοτερα μεταχειριζομένη νήματα μηχανοποίητα.

Ἐν γένει ἡ μηχανικὴ τελειοποίησις τῆς κλωστικῆς βιομη-

χανίας έχει ιδιαίτεράν σχέσιν πρὸς τὸ ζήτημα τῶν ἐργατικῶν μισθῶν. Ἐκ πρώτης ὄψεως ἢ διὰ τῆς χειρὸς νηματουργία ἀνάγεται εἰς τὴν ὑπόθεσιν μείζονος μισθοῦ, καὶ ὁμως ἐν τῇ πρακτικῇ συμβαίνει τὸ ἀντίθετον. Ἡ ἐργασία τοῦ νηματοποιοῦ διὰ τῆς χειρὸς εἶναι πολὺ μικροτέρα τοῦ διὰ τῆς μηχανῆς συναδέλφου του. Οὕτως ὑπελογίσθη ἐν Γερμανίᾳ δεκαπεντάλεπτον τὸ ἡμερήσιον κέρδος γυναικὸς κατασκευαζούσης τὸ νῆμα διὰ τῆς χειρὸς, ἡμερομίσθιον πρὸς τὸ ὁποῖον δὲν καταδέχονται νὰ συγκριθῶσι οἱ ἐργατικοὶ μισθοὶ τῶν μεγάλων κλωστηρίων, ἀπερ' ἣ μηχανικῆ τῆς κλωστικῆς μεταρρύθμισις ἴδρυσεν ἐν τῇ νεωτέρᾳ περιόδῳ. Εἰς ἐν μόνον ἢ μηχανικῆ βιομηχανία καθυστερεῖ ἀπέναντι τῆς χειροκινήτου, ὅτι χρησιμοποιεῖ ὀλιγωτέρους θραχίονας. Ἀνοίγονται ὁμως τόσοι κλάδοι βιομηχανικοὶ κατὰ πᾶσαν νέαν τῆς ἐθνικῆς οἰκονομίας προαγωγὴν, ὥστε καὶ ἐκ τῆς ἐπόψεως ταύτης ἢ κοινωνικῆ πρόοδος ἔχει ἐν τῷ καθολικῷ δρόμῳ αὐτῆς τὴν δικαιολογίαν.

Συζητεῖται ποῖον σύστημα ἄγει ἀσφαλέστερον πρὸς τὴν τελείωσιν τῆς κλωστικῆς βιομηχανίας, τὸ σύστημα τῶν μικρῶν ἢ τὸ σύστημα τῶν μεγάλων ἐργοστασίων. Ὅσον πλείοτερον συγκεντροῦνται τὰ μέσα τῆς παραγωγῆς, τόσοι τὰ γενικά ἐξοδα αὐτῆς ἐλαττοῦνται, ἐπομένως ἢ παραγωγὴ καθίσταται εὐθηνότερα. Συγχρόνως ἢ μεγάλη τῶν παραγωγικῶν μέσων συγκεντρώσις ἐπιτρέπει τὴν εἰσαγωγὴν νέων καὶ σκοπιμωτέρων βελτιώσεων, ἰδιαιτέρως δὲ τὸν ὀργανισμόν τῆς ἐπιχειρήσεως ἐπὶ στερεωτέρας καὶ εὐρυτέρας κλίμακος. Ἐνοεῖται ὁμως, ὅτι ἡ δεκτικότης αὕτη τῶν μεγάλων ἐργοστασίων δὲν εἶναι ἀπεριόριστος, καὶ ὅτι ἅμα τὸ μέγεθος καὶ ἡ συγκεντρώσις τοῦ ἐργοστασίου ὑπερβάσιν ἄρμονικόν τι μέτρον, ἢ περὶ ἧς πρόκειται βιομηχανικῆ βάσις παρακρούει ἐκ τῆς ἐτέρας πλευρᾶς.

Ὅπως συνδυασθῆ τὸ ἐργοστάσιον τῆς κλωστικῆς πρὸς τοὺς κρείττους ὄρους τῆς προόδου, ὑπελογίσθη ὅτι κατ' ἐλά-

χιστον ὄρον πρέπει νὰ περιέχη 40,000 ἀτράκτους. Τῷ 1855 ἐν Σαξωνίᾳ ἐργοστάσια δυνάμεως 1000 ἀτράκτων ἀπῆλθον 31,52 ἐργάτας, ἐργοστάσια δὲ δυνάμεως 3,000 ἀτράκτων ἀπῆλθον 22,80 ἐργάτας κατὰ πᾶσαν χιλιάδα ἀτράκτων, ἐργοστάσια δὲ δυνάμεως πλέον τῶν 12,000 ἀτράκτων ἀπῆλθον 19,65 ἐργάτας κατὰ πᾶσαν χιλιάδα ἀτράκτων. Ἐν Βυρτεμβέργῃ δὲ τὰ ἐργοστάσια τῶν 1000 ἀτράκτων περιείχον 26 ἐργάτας, τὰ ἐργοστάσια μέχρι 3,000 ἀτράκτων περιείχον 23 ἐργάτας κατὰ πᾶσαν χιλιάδα ἀτράκτων, καὶ τὰ ἐργοστάσια τὰ πλέον τῶν 12,000 ἀτράκτων περιείχον 14 ἐργάτας κατὰ πᾶσαν χιλιάδα ἀτράκτων. Ὑπελογίσθη ἐπὶ τῶν μηχανῶν, ὅτι ὅσον αὐταί, εἶναι μεγαλητέρας δυνάμεως (καὶ ὡς γνωστὸν προσορμῶνται τοιαῦται πρὸς τὰ μεγάλα ἐργοστάσια), τόσοι ἢ δαπάνη τῆς ἐγκαταστάσεως αὐτῶν εἶναι μικροτέρα. Τοιοῦτοτρόπως ἀτμομηχαναὶ δυνάμεως 10 ἵππων ἀπαιτοῦσι 2,430 δραχμᾶς καθ' ἕκαστον ἵππον, ἀτμομηχαναὶ 150 ἵππων ἀπαιτοῦσι 1,424 δραχ. καθ' ἕκαστον ἵππον, ἀτμομηχαναὶ 400 ἵππων ἀπαιτοῦσι 617 δραχ. καθ' ἕκαστον ἵππον. Ὅσον δὲ ἀφορᾷ τὰς ἐνιαυσίας δαπάνας τῆς κινήσεως τῶν ἀνωτέρω ἀτμομηχανῶν, αἱ τῶν 10 ἵππων ἀτμομηχαναὶ ἀπαιτοῦσι 680 δραχ. καθ' ἵππον, αἱ τῶν 150 ἵππων ἀτμομηχαναὶ ἀπαιτοῦσι 275 δραχ. καθ' ἵππον, καὶ αἱ τῶν 400 ἵππων ἀτμομηχαναὶ ἀπαιτοῦσι 205 δραχ. καθ' ἵππον. Φανερόν λοιπὸν ἐκ τῶν ἀνωτέρω, ὅτι ὅσον μικρότερον εἶναι τὸ ἐργοστάσιον τῆς κλωστικῆς βιομηχανίας, τόσοι ἐπιφορτίζε-ται διὰ δαπανῶν, τὰς ὁποίας ἀγνοεῖ τὸ μεγαλῆτερον ἐργοστάσιον. Ἐπομένως εἰς τὴν πλάστιγγα τοῦ συναγωνισμοῦ τὰ μικρότερα ἐργοστάσια διατελοῦσι ὑπὸ χείρνας ὄρους.

Κατὰ μέσον ὄρον τὰ κλωστικὰ ἐργοστάσια ἐν μὲν τῇ Ἀγγλίᾳ περιέχουσιν 40,000 ἀτράκτους, ὑπαρχόντων ἐν αὐτῇ ἐργοστασίων μετὰ 100 χιλ. καὶ μετὰ 150 χιλ. ἀτράκτων, ἐν δὲ τῇ Βαυαρίᾳ περιέχουσι 30,000 ἀτράκτους, ἐν δὲ τῇ

Γαλλία περιέχουσι 7,000 ατράκτους. Ἐν Ἑλβετία ἀπαν-
τῶνται κλωστήρια μετὰ 30,000. ατράκτων

Ὅτι ἀποτελεῖ κυριωτάτην δυσχέρειαν, ἰδίως διὰ τοὺς στε-
ρημένους ἀνθρακοφόρων φυσικῶν προμηθειῶν τόπους, εἶναι ἡ
καύσιμος ὕλη. Οἱ τόποι οὗτοι μειονεκτοῦσιν εἰς σημαντικω-
τάτην βιομηχανικὴν ἔποψιν, ἀπέναντι τῶν τόπων ἐκείνων οἵ-
τινες ἐπροικίσθησαν ὑπὸ τῆς φύσεως γενναίως διὰ μεγάλων
καυσίμου ὕλης προμηθειῶν. Ὑπὸ τὴν ἔποψιν ταύτην ἡ Ἀγ-
γλία, δύναται νὰ εἴπη τις, εἶναι ἡ εὐνοουμένη τῆς φύσεως·
ὁ γαϊάνθραξ αὐτῆς ἀποτελεῖ τὸ θεμέλιον τῆς βιομηχανικῆς
ἀκμῆς τῆς. Ἐν τούτοις ὑπάρχει καὶ ἄλλη δύναμις κινητικὴ
ἐκτὸς τῆς τοῦ πυρός, ἡ δύναμις τοῦ ὕδατος, καὶ μάλιστα αὐ-
τῆ δι' ὅλους τοὺς τόπους εἶναι ἡ εὐθηνότερα. Ὅπου ὑπάρ-
χουσι πτώσεις ὑδάτων διαρκεῖς, ἡ ἔλλειψις ἐγγχωρίου καυσί-
μου ὕλης δύναται νὰ ἀντικατασταθῇ διὰ τῆς ἀφθονίας τοῦ
ὕδατος. Δὲν πρέπει ὁμως νὰ ὑπερβιβάσωμεν ἐντεῦθεν τὴν ὕδα-
τίνην δύναμιν, διότι παρετηρήθη ὅτι ὅπου συναγωνίζεται αὐ-
τῆ μετὰ τῆς πυρίνου, ὁλοῦν ὑποχωρεῖ. Τοιοῦτοτρόπως ἐν τοῖς
βαμβακοκλωστηρίοις τῆς Ἀγγλίας κατὰ τὸ μὲν ἔτος 1835
ὑπῆρχον 59,804 ἵππων μηχαναί, ἐξ ὧν 46,827 ατμοκίνητοι
καὶ 12,977 ὑδραυλικαί, κατὰ δὲ τὸ ἔτος 1856 ὑπῆρχον 97,
142 ἵππων μηχαναί, ἐξ ὧν 88,011 ατμοκίνητοι καὶ 7,131
ὑδραυλικαί. Ἐντὸς 17 λοιπὸν ἐτῶν ἡ δύναμις τῶν μὲν ατμο-
κινήτων μηχανῶν ἐδιπλασιάσθη, τῶν δὲ ὑδραυλικῶν ἡλατ-
τώθη κατὰ τὸ τέταρτον.

ΤΕΛΩΝΙΑΚΑΙ ΕΙΣΠΡΑΞΕΙΣ.

Ὡς προκύπτει ἐκ τῆς ἐσχάτως δημοσιευθείσης κυβερνη-
τικῆς καταστατικῆς τῶν τελωνιακῶν εἰσπράξεων τῆς Ἑλλη-
νικῆς ἐπικρατείας, τὸ ὅλικόν ποσὸν αὐτῶν κατὰ τὸ ἀπὸ 1
Ἰανουαρίου μέχρι 31 Μαΐου πεντάμηνον ἀναδιβάζονται εἰς

δραχ. 8,964, 676, ἐκ τῶν ὁποίων 7,273,086 ἀνήκουσιν εἰς
τὴν εἰσαγωγὴν, 798,680 εἰς τὴν ἐξαγωγὴν, 81,520 εἰς τὴν
διαμετακόμισιν, 63,993 εἰς τὰ λαθρεμπόρια κλπ., 688,805
εἰς τοὺς ἐγγείους φόρους καὶ 58,590 εἰς τὰ δικαιώματα.
Αἱ κατὰ τὸ ἀντίστοιχον πεντάμηνον τοῦ ἔτους 1882 τελω-
νιακαὶ τῆς Ἑλληνικῆς ἐπικρατείας εἰσπράξεις ἀνέβαινον εἰς
δραχ. 8,259,580, ἐξ ὧν 6,919,795 ἀνήκον εἰς τὴν εἰσαγω-
γὴν, 321,699 εἰς τὴν ἐξαγωγὴν, 65,282 εἰς τὴν διαμετακό-
μισιν, 45,604 εἰς τὰ λαθρεμπόρια κλπ., 851,496 εἰς τοὺς
ἐγγείους φόρους, καὶ 55,710 εἰς τὰ δικαιώματα. Ὡστε κα-
θόσον μεταβαίνομεν ἀπὸ τῆς πρώτης πενταμηνίας τοῦ 1882
εἰς τὴν πρώτην πενταμηνίαν τοῦ 1883, παρατηρεῖται αὐξη-
σις τῶν τελωνιακῶν εἰσπράξεων κατὰ δραχ. 705,088.

Ἰδιαιτέρως αἱ τελωνιακαὶ εἰσπράξεις κατὰ Μαῖον 1883
διαιροῦνται κατὰ κεφάλαια ὡς ἐξῆς: Εἰσαγωγὴ δραχ. 1,323,
286, Ἐξαγωγὴ 122,386, Διαμετακόμισις 22,200, Λαθρε-
μπόρια κλπ. 9,639, Ἑγγεῖοι φόροι 65,675, Δικαιώματα
13,529. Ἡ κατὰ λόγον τῶν ἐν τῷ μηνί τούτῳ εἰσπράξεων
σημαντικότης τῶν διαφόρων τελωνείων τοῦ Κράτους παρί-
στανται κλιμακῆδὸν ὡς ἐξῆς: Πειραιῶς δρ. 499, 689 (εἰσα-
γωγὴ 488,616), Σύρου 189,870 (εἰσαγωγὴ 172,608), Πα-
τρῶν 180,778 (εἰσαγωγὴ 173,981), Κερκύρας 136,988
(εἰσαγωγὴ 74,039), Βόλου 117,134 (εἰσαγωγὴ 115,171).
Τὰ λοιπὰ τῶν τελωνείων ἔρχονται κατόπιν, ὑπολογιζομένων
τῶν τελωνιακῶν ἐκάστου εἰσπράξεων ἑλαττον τῶν 100 χιλ.
δραχμῶν.

ΠΕΡΙ ΤΕΛΩΝ ΚΑΤΑΧΩΡΙΣΕΩΣ.

Ἐν ἐποχῇ καθ' ἣν πολὺς ἐγένετο καὶ γίγνεται λόγος περὶ
ἰσοζυγίου τοῦ προϋπολογισμοῦ τοῦ Κράτους καὶ περὶ ἐξευ-
ρέσεως νέων πόρων χρησίμων πρὸς τοῦτο, ἐπίκαιρον νομί-

ζομεν τὴν στιγμὴν, ὅπως ρίπτωνται ἐν τῇ δημοσιότητι ἰδέαι τὸν σκοπὸν τοῦτον ἐξυπηρετοῦνται, ἢ τουλάχιστον δυνάμεναι ἀφορμὴ νὰ παράσχωσι τοῖς ἀρμοδίοις εἰς μελέτην.

Ὡραῖον ἔργον καὶ πάνυ λυσιτελές ἐσται, ἐὰν ἐν τῇ ἀναζητήσῃ τῶν μέσων τούτων ἐνεφερούμεθα οὐ μόνον καθαρῶς ταμειυτικοῦ πνεύματος, ἤτοι τῆς διὰ τῶν νέων πόρων εἰσπράξεως χρημάτων πρὸς πλήρωσιν τῶν ἀναγκῶν τοῦ Κράτους, ἀλλὰ συγχρόνως καὶ τῆς ἰδέας νὰ παράσχωμεν διὰ τῆς ἐπιβολῆς νέου τινὸς φόρου εἰς τὴν κοινωνίαν, ἣν ὁ φόρος μέλλει νὰ ἐπιβαρύνῃ, καὶ ἀγαθὴν τινα ὑπηρεσίαν, τείνουσαν νὰ ἐξασφαλίσῃ σπουδαῖα αὐτῆς συμφέροντα καὶ ἐκ πρώτης ὄψεως καταφανῆ εἰς τὸν φορολογούμενον. Ἐὰν λοιπὸν τὸ βᾶρος, ὅπερ οὕτως ἐπὶ τοῦ πολίτου θὰ πέσῃ, φροντίσωμεν νὰ μετριάσωμεν διὰ τῆς πρὸς αὐτὸν παροχῆς ἄλλης τινὸς ὠφελείας εἰς ἀντάλλαγμα, νομίζομεν, ὅτι τοῦ σκοποῦ μας τοῦ φορολογικοῦ κάλλιον ἐπιτυγχάνομεν, καθιστῶντες οὕτω τὴν ἐφαρμογὴν ἥττον ἐπαχθῆ, καὶ ἐνταυτῷ ἔργον δικαιοσύνης πράττομεν, καθότι οὐδεὶς δύναται νὰ ἀρνηθῆ, ὅτι ἀδικία καλεῖται, ὅταν ἀφαιρῆται ἀπὸ τὸν πολίτην τὸ χρῆμα χωρὶς ποσῶς νὰ παρέχῃται τι αὐτῷ ὡς ἀντιστάθμισμα.

Α΄.

Ἄπειρά εἰσι τὰ ἀντικείμενα, ἐφ' ὧν καθ' ἅπασαν σχεδὸν τὴν Εὐρώπην καὶ ἀλλαγῶν βαρεῖς ἐπεβλήθησαν φόροι, καὶ πολλὰ τὰ φορολογικὰ μέτρα, τὰ ἀπὸ πολλοῦ ἐκεῖσε ἀπροσκόπτως λειτουργοῦντα, ἐντελῶς ὅμως ξένα πρὸς τὸν ἡμέτερον προϋπολογισμόν τῶν ἐσόδων. Ἐν Γαλλίᾳ ἰδίως, ἐνθα καὶ αὐτὸ τὸ κινῶριον, δυνάμει τοῦ νόμου τῆς 4 Σεπτεμβρίου 1871 φορολογεῖται, ἀπειράριθμοι ἐπεβλήθησαν φόροι μεγάλα ποσὰ ἀποφέροντες εἰς τὸ δημόσιον ταμεῖον. Ἐκεῖ, ἐκτὸς πολλῶν ἄλλων, καὶ κεφαλικὸς εἰσπράττεται φόρος (impôt de capitation), ὁ ἄμεσος φόρος ὁ λεγόμενος

προσωπικός (contribution personnelle). Ὁ φόρος οὗτος ὃν ὁ μὲν J. B. Say (traité d' économie politique, τομ. 3 σελ. 206) «ἀπαίσιον καὶ ἀποτρόπαιον» ἐκάλεισεν, ὁ δὲ Montesquieu (Esprit des lois, βιβλ. 13, κεφ. 14) ὅτι «γεινιάζει πολὺ πρὸς τὴν δουλείαν», ἦτο κατ' ἀρχὰς 5 λίτραι κατὰ κεφαλὴν δυνάμει τοῦ νόμου τῆς 7 Thermidor an III, κατόπιν διὰ τοῦ νόμου τῆς 14 Thermidor an V, ὠρίσθη εἰς 30 σολιδία μέχρις 120 φράγκων, καὶ τελευταῖον διὰ τοῦ νόμου τῆς 21 Ἀπριλίου 1832 περιωρίσθη, ὡς καὶ σήμερον, λειτουργεῖ εἰς τὴν κατ' ἔτος πληρωμὴν παρ' ἐκάστου Γάλλου ἀμφοτέρων τῶν φύλων, καὶ ξένου ἀπολαύοντος τῶν πολιτικῶν δικαιωμάτων, ἐνὸς καὶ ἡμίσεος φράγκου μέχρι τεσσάρων καὶ ἡμίσεος κατ' ἀνώτατον ὄρον, ὀριζομένου τοῦ φορολογικοῦ τούτου ὄρου ἐκάστοτε κατὰ τὰς τοπικὰς περιστάσεις ὑπὸ τῶν νομαρχιακῶν συμβουλιῶν. Τὴν ὑπαρξιν δὲ τοῦ φόρου τούτου στηρίζουσιν ἐπὶ τῆς θεωρίας, ὅτι ἕκαστον ἄτομον ὀφείλει κατ' ἔτος νὰ ἐργασθῆ διὰ τὸ Κράτος τρεῖς ἡμέρας. Τὸ ἀντίτιμον λοιπὸν τῆς τριήμερου ταύτης ἐργασίας ἀντιπροσωπεύει ὁ φόρος οὗτος. Παραπλήσιός τις φόρος προσωπικός ὑπάρχει καὶ ἐν Πρωσσίᾳ, ἀλλ' ἀφορᾷ εἰς ἐκείνους, ὧν τὸ ἐτήσιον εἰσόδημα δὲν ὑπερβαίνει τὰς 3000 marks, ἐν ᾧ οἱ ἀνωτέραν τούτου πρόσοδον ἔχοντες ὑπόκεινται εἰς τὸν κυρίως φόρον ἐπὶ τοῦ εἰσοδήματος. Ὡσαύτως καὶ ἐν Αὐστρίᾳ ὑπῆρχε προσωπικός φόρος, ὅστις κατηργήθη τῷ 1848, ὡς καὶ εἰς τὰς διαφόρους χώρας τῆς Ἰταλίας πρὸ τῆς ἐνώσεως, ἀντικατασταθεὶς μετ' αὐτὴν διὰ τοῦ φόρου ἐπὶ τοῦ κινητοῦ πλοῦτου. Ἐν γένει δὲ εἰς ὅλα σχεδὸν τὰ ἔθνη ἐλειτούργησεν ὁ φόρος οὗτος. Σήμερον ὅμως εἶναι κατηργημένος παρὰ τοῖς πλείστοις, ὡς ἐν Ἀγγλίᾳ, ὑφίσταται δὲ παρ' ἄλλοις λίαν πεπολιτισμένοις ὡς ἐν Γαλλίᾳ καὶ ταῖς πλείσταις τῶν ἀποτελουσῶν τὴν Ἀμερικανικὴν συμπολιτείαν χωρῶν. Ἐν Βοστώνῃ καὶ Μασσαχουσέτῃ λειτουργεῖ τὸ λογικώτερον πάντων σύστημα. Ἐκεῖ ἕκαστος ἔχων τὸ δι-

καίωμα τοῦ ἐκλέγειν ὑπόκειται εἰς πληρωμὴν προσωπικοῦ φόρου ἐκ δύο δολαρίων, ἤτοι ἄνω τῶν δέκα φράγκων. Ἐπὶ τῇ βάσει δὲ ταύτῃ, καθ' ἣν καὶ ἐν Γαλλίᾳ ἄλλοτε προσεπάθησαν, ἀλλ' ἄνευ ἀποτελέσματος, νὰ τροποποιήσωσι τὸ ἐτι καὶ νῦν ὑφιστάμενον σύστημα, ἐννοοῦμεν κάλλιστα τὸν λόγον τῆς ὑπάρξεως προσωπικοῦ φόρου, ἤτοι ὅταν οὗτος ἐπιβάλληται ὡς ὅρος πρὸς ἀπόλαυσιν πολιτικῶν δικαιωμάτων.

Κατὰ τὸν Paul Leroy-Beaulieu (traité de la science des finances τόμ. α', σ. 119) ὁ πολίτης θεωρεῖται ἐλαφρῶς φορολογούμενος, ὅταν εἰς τι Κράτος οἱ δημόσιοι, ἐπαρχιακοὶ καὶ δημοτικοὶ φόροι δὲν ὑπέρβαινωσι τὸν ὅρον τοῦ 5 τοῖς 0/0 ἐπὶ τοῦ ἐτησίου εἰσοδήματος τῶν ἰδιωτῶν· ὁ φόρος δὲ λογιζέται ἀνεκτός, ὅταν δὲν φθάνη εἰς τὸ 12 τοῖς 0/0. Ἄλλ' ὅταν ὑπέρβαινη καὶ τοῦτο, θεωρεῖται ὑπέρογκος. Καὶ δύναται μὲν Κράτος τι νὰ ὑποφέρῃ καὶ ἀνωτέραν ἀναλογίαν, ἀλλὰ φόβος εἶναι μήπως ἐκεῖ ἡ πρόοδος τοῦ δημοσίου πλούτου κατασταλῇ, ἡ ἐλευθερία τῆς βιομηχανίας περιορισθῇ καὶ εἰ πολῖται ὑποστῶσι τὰ δεινά, ἅπερ ἀναγκαίως συνεπάγεται ἡ ὑπέρογκος τοῦ φόρου ὑψώσις.

Τρία εἰσὶν ἐν Εὐρώπῃ τὰ Κράτη, ἅτινα ἀνταποκρίνονται εἰς τοὺς τρεῖς τούτους βαθμοὺς τοῦ ἐλαφροῦ, τοῦ μετρίου καὶ τοῦ βαρέως φόρου, τὸ Βέλγιον, ἡ Ἀγγλία καὶ ἡ Γαλλία. Καὶ ἐν Βελγίῳ μὲν, κατὰ τὰς ὑπαρχούσας στατιστικάς, εἰς ἕκαστον πολίτην ἀναλογεῖ φόρος 6 τοῖς 0/0 ἐπὶ τοῦ ἐτησίου εἰσοδήματος αὐτοῦ, ἐν δὲ τῇ Ἀγγλίᾳ 8 τοῖς 0/0. Ἄλλ' ἐν Γαλλίᾳ, κατὰ προσφάτους σχεδὸν στατιστικάς πληροφορίας, ὁ φόρος εἶναι πολὺ ὑπέρτερος, ὡς θέλομεν ἀμέσως ἐξηγήσει. Ἐὰν ἐκ τῶν ἐν τῷ προϋπολογισμῷ ἐσοδῶν τοῦ 1882 ἀφαιρέσωμεν κονδύλιά τινα, ἅτινα δὲν εἶναι φόροι, ἤτοι ἔσοδα δημοσίων κτημάτων, δασῶν, κρατήσεις ἐκ τῆς μισθοδοσίας τῶν δημοσίων ὑπαλλήλων, τηλεγραφικὰ ἔσοδα καὶ ἄλλα τινα, προσθέσωμεν δὲ εἰς αὐτὰ τοὺς δημοτικούς φόρους, ἔχομεν καθαρὰ ἔσοδα ἐκ φόρων 3,000,000,000 ὡς

ἐγγίστα φράγκων. Πρὸς εὔρεσιν λοιπὸν τῆς ἀναλογίας ἐκάστου Γάλλου ἐπὶ τῶν φόρων τούτων ὑπελόγησαν, ὅτι τὰ ὑπὸ διαφόρους τύπους ἐτήσια εἰσοδήματα τῶν ἰδιωτῶν ἀνέρχονται κατὰ προσέγγισιν εἰς 20,000,000,000 φράγκων. (Τὴν πληροφορίαν περὶ τῶν ἐτησίων ἰδιωτικῶν εἰσοδημάτων ἠρύσθημεν ἐξ ἄρθρου, καταχωρισθέντος ἐν τῷ φύλλῳ τῆς 24 Μαΐου 1878 τῆς ἐγκρίτου Παρισινῆς «Ἐφημερίδος τῶν Συζητήσεων»). Τῶν ἀριθμῶν λοιπῶν τούτων δοθέντων, καὶ ἂν συγχρόνως ὑποθέσωμεν, ὅτι ἐκεῖ οἱ φόροι εἰσὶ δικαίως διανεμημένοι, ἔχομεν τὸ κατὰ προσέγγισιν ἀποτέλεσμα, ὅτι ἡ πολιτεία ἀφαιρεῖ κατ' ἔτος παρ' ἐκάστου Γάλλου τὸ $\frac{1}{6}$ ἢ τὸ $\frac{1}{7}$ ἐκ τοῦ εἰσοδήματος αὐτοῦ, ἤτοι 16,60 ἢ 14,20 τοῖς 0/0. Τοῦθ' ὅπερ ἀντιστοιχεῖ διὰ τοὺς ἐξ ἡμερομισθίων ἢ μισθῶν ἀποζῶντας πρὸς τὸ ἀντίτιμον δύο μηνῶν ἐργασίας αὐτῶν.

Ἐὰν ὁ Paul Leroy-Beaulieu, ὅστις ὑπέρογκον ἀπεκάλεσε τὸν ὑπὲρ τὴν ἀναλογίαν τοῦ 12 τοῖς 0/0 φόρον, ἔγραφε σήμερον, βεβαίως ἤθελεν εὔρει ἄλλο ὄνομα πλεόν ἐκφραστικόν, ὅπως ἀποδώσῃ αὐτὸ εἰς τὴν τελευταίαν ταύτην ἀναλογίαν τῶν 16,60 ἢ 14,20 τοῖς 0/0. Ὅσον δὲ ἀφορᾷ εἰς τὴν Ἑλλάδα, δυστυχῶς δὲν δυνάμεθα οὐδὲ κατὰ προσέγγισιν νὰ ὀρίσωμεν τὴν ἀναλογίαν τοῦ φόρου, καθότι δὲν ἔχομεν στατιστικάς πληροφορίας οὐδ' ἄλλα βοηθήματα πρὸς τὸν σκοπὸν τοῦτον συντελεστικά. Ἐν τούτοις ὅμως ἔχοντες ὑπ' ὄψει τὰ εἶδη τῶν μέχρι τοῦδε ἐπιβληθέντων δημοσίων καὶ δημοτικῶν φόρων, καὶ συγκρίνοντες αὐτούς πρὸς τοὺς ἀπειραρίθμους καὶ ποικιλομόρφους τῶν ἄλλων Κρατῶν μετ' οὐχὶ μικρᾶς πεποιθήσεως δυνάμεθα νὰ φθάσωμεν εἰς τὸ συμπέρασμα, ὅτι ἐν Ἑλλάδι ἡ ἀναλογία εἶναι πολὺ κατωτέρα καὶ τοῦ κατὰ τὸν Leroy-Beaulieu ἐλαφροῦ φόρου.

Ἐκ τῶν ἀπέριων λοιπὸν φόρων, τῶν παρ' ἄλλοις πεπολιτισμένοις ἔθνεσι πρὸ πολλοῦ λειτουργούντων, νομιζομεν ὅτι δυνάμεθα νὰ μεταφέρωμεν τινας καὶ παρ' ἡμῖν, ἀλλ' ἐκεῖ-

νους, ὧν τινων ἡ ἐφαρμογὴ νὰ μὴ προσκρούσῃ μὲν ἀφ' ἐνὸς εἰς τὰ ἥθη καὶ τὰς συνηθείας τοῦ τόπου, νὰ παράσχη δ' ἀφ' ἑτέρου καὶ ὠφέλειάν τινα ὡς ἀντάλλαγμα εἰς τε τὰ ἰδιωτικά συμφέροντα καὶ τὰ τῆς κοινωνίας καθόλου, ὡς καὶ ἀνωτέρω εἴπομεν.

Φόρος, ἐν ᾧ εὐρίσκομεν τὰ πλεονεκτήματα ταῦτα καὶ τὸν ὁποῖον ἐκ τῶν πρώτων νομίζομεν, ὅτι πρέπει νὰ εἰσαγάγωμεν καὶ παρ' ἡμῖν, εἶναι ὁ λεγόμενος **Τέλη καταχωρίσεως** (Droits d'enregistrement), ὅστις μᾶλλον εἰς τὴν κατηγορίαν τῶν ἐμμέσων φόρων ὑπάγεται. Λέγομεν δὲ **μᾶλλον**, καθότι ὁ φόρος οὗτος τυγχάνει φύσεως μικτῆς. Εἶναι δηλονότι ἐμμεσος, διότι εἶναι ἀπαιτητὸς καθ' ὅσον ὑπάρχουσι πράξεις πρὸς **καταχωρίσιν**, καὶ κατὰ γενικὸν κανόνα οἱ φορολογούμενοι δύνανται ν' ἀποφύγῃ τὸν φόρον τοῦτον ἀπέχοντες τῶν φορολογητέων πράξεων, ἐκτὸς μόνον τῶν αἰτία θανάτου μοιραίως ἐπερχομένων μεταβιβάσεων τῆς περιουσίας. Ἄλλ' ὑπὸ ἄλλην τινα ἐποψίν τὰ **τέλη τῆς καταχωρίσεως** ὁμοιάζουσι πολὺ πρὸς τὸν ἄμεσον φόρον, καθότι ὀφείλονται ὑπὸ τῶν πολιτῶν **ὄνομαστικῶς**, κατὰ δὲ τὸν Γαλλικὸν νόμον εἶναι ἀπαιτητὰ καὶ δι' ἀναγκαστικῶν μέτρων (ἄρ. 63—66 τοῦ νόμου τῆς 22 frimaire an VII). Τοιαύτην περίπου γνώμην εἶχε περὶ τοῦ χαρακτηρισμοῦ τοῦ φόρου τούτου καὶ ὁ Jules Mallein, καθηγητῆς τοῦ διοικητικοῦ δικαίου, ὅστις ἐχώρισεν ἀπὸ τῶν ἐμμέσων φόρων τὰ **τέλη τῆς καταχωρίσεως** καὶ τοῦ **χαρτοσήμου**, ὀνομάσας αὐτὰ **φόρους κατὰ σύμπτωσιν** (considérations sur l'enseignement du droit administratif σελ. 240).

Ἡ ἀδυναμία, εἰς ἣν πολλάκις τὰ Κράτη εὐρέθησαν ἵνα ἐπιβάλλωσι φορολογικὴν χεῖρα διὰ τῶν ἀμέσων φόρων ἐφ' ὅλης ἐν γένει τῆς περιουσίας τῶν πολιτῶν, ἔφερον ὡς ἀποτελεσματὴν εὐφυᾶ ἐπινόησιν τῶν ἐμμέσων φόρων, δι' ὧν εἶδον, ὅτι μετ' εὐκολίας ἠδύναντο νὰ φορολογήσῃ τὰς κε-

κρυμμένας περιουσίας, καθ' ἣν στιγμὴν αὐταὶ ἀπεκαλύπτοντο.

Μεταξὺ ὅμως τῶν οἰκονομολόγων πολλοὶ προτιμῶσι τοὺς ἀμέσους φόρους, οἵτινες βαρύνουσι κατ' εὐθείαν τὸ ἄτομον ἢ τὴν περιουσίαν αὐτοῦ, ὀλιγώτερα ἔξοδα εἰσπράξεως ἀπαιτοῦντες καὶ οἱ ὁποῖοι ὡς πρὸς ἡμᾶς εὐρίσκονται ἐν ἁρμονίᾳ πρὸς τὴν ἐν τῷ 3 ἄρθρῳ τοῦ ἡμετέρου Συντάγματος ἀναγεγραμμένην ἀρχήν, ὅτι «οἱ Ἕλληνες ἀδιακρίτως συνεισφέρουσιν εἰς τὰ δημόσια βάρη ἀναλόγως τῆς περιουσίας των». Οὗτοι ἰσχυρίζονται, ὅτι οἱ ἄμεσοι φόροι ἔχουσι πολλὰ πλεονεκτήματα καὶ ὀλίγας ἐλλείψεις καὶ ὅτι εἶναι οἱ μόνοι, οἵτινες μένουσι σταθεροὶ καὶ ἀμετάβλητοι ἐν περιπτώσει κρίσεως ἢ συμφορᾶς ἐνός τόπου, ἐν ᾧ οἱ ἐμμεσοὶ ἐλαττοῦνται σπουδαίως καὶ ἡ ἐπικράτεια εὐρίσκεται ἐστερημένη τῶν πηγῶν τῆς, καθ' ἣν στιγμὴν ἀκριβῶς εἶχε τὴν μεγαλειτέραν αὐτῶν ἀνάγκην. Ἄλλ' εἰς τούτους δύναται τις νὰ ἀπαντήσῃ, ὅτι αἱ τῆς κρίσεως καὶ συμφορᾶς περιπτώσεις εἰσὶ λίαν σπάνιαι, καὶ ὅτι δι' αὐτὰς εὐρέθησαν ὡς σωτήριον φάρμακον τὰ δάνεια. Κατηγοροῦσι πρὸς τούτοις οὗτοι τῶν ἐμμέσων φόρων καὶ ἰδίως τῶν τῆς καταναλώσεως, ὅτι εἰσὶν ἀνίστοι καὶ ἀδικοὶ, διότι βαρύνουσι τὸν φορολογούμενον τόσον περισσότερον ὅσον ὀλιγώτερον πλοῦσι εἶναι, καθὼς ἢ ποσότης τοῦ καταναλισκομένου πράγματος δὲν δύναται νὰ παρακολουθήσῃ τὴν ἀναλογίαν τῆς περιουσίας. Πρὸς ὑποστήριξιν δὲ τούτου φέρουσι τὸ ἔξῃς παράδειγμα, ὅτι ἀνθρωπὸς τις ἔχων ἐτήσιον εἰσόδημα 300, 000 δραχμῶν δὲν δύναται νὰ καταναλώσῃ 300 φορὰς πλείοτερον σάκχαρον, φέρ' εἰπεῖν, ἀπὸ τὸν ἔχοντα εἰσόδημα μόνον 1,000 δραχμῶν. Ἄλλὰ τοῦτο ἀπλήθην θεωρεῖται μόνον μένει, ἰσχυρῶς πολεμουμένη ὑπὸ ἄλλου τινὸς ἐπιχειρήματα, καθ' ὃ οἱ φόροι οὗτοι εἰσὶν ἐθελούσιοι ἢ **προαιρετικοί**, καὶ ἕκαστος ἀξιόλογα δύναται ν' ἀποφύγῃ αὐτοὺς ἀπέχων τοῦ φορολογουμένου εἴδους ἢ τῶν πράξεων, ἐφ' ὧν οὗτοι ἐπεβλήθησαν.

Ἄλλοι πάλιν γοητευόμενοι ὑπὸ τῆς εὐκολίας, τῆς ἐλα-

στικότητος καὶ τῶν ἄλλων ἀγαθῶν ἰδιοτήτων τῶν ἐμμέσων φόρων, δι' ὧν ἀθρόον τὸ χρέμα εἰσέρχεται εἰς τὸ δημόσιον ταμεῖον, προκρίνουσι τούτους, οὓς λέγουσι δὲν β λ έ π ο μ ε ν, ἐν ᾧ τοὺς ἀμέσους καὶ β λ έ π ο μ ε ν, ὡς παρουσιαζομένους ἄνευ μετεμφιάσεως, καὶ φοβεράς καταθλίψεις ἐξ αὐτῶν ὑφιστάμεθα.

Ὁ Ἄrthur Young λέγει, ὅτι διὰ μόνης τῆς εὐκολίας, ἣν εἰς τὴν εἰσπραξίν τῶν ἐμμέσων φόρων ἀπαντᾷ τις, αἱ εἰσπράξεις ἐκ τῶν τελῶν τῆς καταχωρίσεως ἐν Γαλλίᾳ ἔφθασαν εἰς ὄντως καταπληκτικὸν ποσόν, ὅπερ σήμερον ἀνέρχεται εἰς 600,000,000 φράγκων περίπου κατ' ἔτος, ὁ δὲ Victor Bonnet ἐν τῇ κατὰ τὸ 1879 δημοσιευθείσῃ πραγματεία αὐτοῦ περὶ φόρων, ἐξήνεγκε συμπεραίνων τὴν ἐξῆς περὶ ἐμμέσων φόρων ἰδέαν, ὅτι δι' αὐτῶν καὶ ἡ ζωὴ τῶν ἐργατικῶν τάξεων κρείττων καθίσταται διὰ τῆς τῶν ἡμερομισθίων ὑψώσεως, ἐπὶ τῇ ὑποθέσει πάντοτε, ὅτι ἡ ὑψώσεις αὕτη, ἡ τὰς ἀνωτέρας τάξεις ἀείποτε ἐπιβαρύνουσα, εἶναι κατ' ἀναλογίαν ὑπερτέρα τῆς αὐξήσεως τῆς τιμῆς τῶν εἰδῶν τῆς ζωῆς καὶ ἐπομένως ἀπολείπεται τι ἐπὶ πλεόν τῷ ἐργάτῃ, ὅπως βαθμηδὸν τὰ τῆς ζωῆς αὐτοῦ θελιώσῃ.

Ἄλλ' ἐκτὸς τούτων οἱ ἐμμεσοὶ φόροι κέκτηνται καὶ ἄλλην τινὰ ἀγαθὴν ἰδιότητα· εἰσὶν εἰς ἄκρον διαιρετοί, παρέχοντες εἰς τὸν φορολογούμενον τὴν εὐκολίαν ὅπως ἀποτίη αὐτοὺς ἀπὸ ἡμέρας εἰς ἡμέρας, ἀπὸ στιγμῆς εἰς στιγμήν μάλιστα, ἐν σμικρῷ καὶ οὐχὶ ἐφάπαξ ἢ διὰ μεγάλων ποσῶν. Οἱ φόροι ἰδίως τῆς καταναλώσεως, φρονίμως συνδυαζόμενοι, μακρὰν τοῦ νὰ ἔχωσιν ἐπιβλαβὴ ἐπιρροὴν ἐπὶ τοῦ πλουτισμοῦ καὶ τοῦ πληθυσμοῦ τῆς χώρας, τείνουσι μᾶλλον ὅπως ἐπαυξήσωσι καὶ ἐπιρρώσωσι τὰ δύο ταῦτα θεμέλια τῆς ἐθνικῆς δυνάμεως καὶ εὐτυχίας. Ἡ τελευταία δ' αὕτη θεωρία νομίζομεν, ὅτι παρέχει ἡμῖν τὴν ἐξήγησιν τοῦ ἐν τῇ πολιτικῇ οἰκονομίᾳ ἐκπληκτικοῦ φαινομένου, τῆς ὀρμητικῆς δηλονότι καὶ τεραστίας αὐξήσεως τοῦ πλούτου

παρὰ ταῖς χώρας, αἵτινες τοὺς μᾶλλον βαρεῖς ἐπέβαλον φόρους ἐπὶ τῶν εἰδῶν τῆς γενικῆς καταναλώσεως.

Περὶ τῆς ἐπιρροῆς δὲ ταύτης τῶν ἐμμέσων φόρων καὶ ὁ πολλῆς ἀπολαύων ὑπολήψεως ἄγγλος οἰκονομολόγος Mac-Culloch ἐξήνεγκε τὴν ἐξῆς γνώμην «ὅτι οἱ ἐμμεσοὶ φόροι ἐχρησίμευσαν πολλάκις ὡς ἐλατήριον, δι' οὗ οἱ βιομήχανοι ἠναγκάσθησαν ἢ τοῦλάχιστον ὠδηγήθησαν εἰς τὸ νὰ ἐπινοήσωσι μέσα πρὸς πρόσδον τῆς βιομηχανίας αὐτῶν» (On taxation, σελ. 153).

Μεθ' ὅλα ταῦτα ἡμεῖς πολλὴν ἀνευρίσκοντες πρακτικὴν ἀξίαν εἰς τὸ σύστημα τοῦ π ρ ο σ δ ε υ τ ι κ ο ὕ λεγομένου φόρου (impôt progressif) καὶ ὑπὸ πολλὰς ἐπόψεις δίκαιον αὐτὸ θεωροῦντες, δὲν νομίζομεν ἄσκοπον νὰ προσθέσωμεν καὶ τινα περὶ αὐτοῦ. Τὴν βᾶσιν τοῦ συστήματος τούτου πάντες γνωρίζομεν εἶναι ἡ θεωρία τοῦ νὰ καταβάλλωσι πλειότερα τῆς ἀναλογίας πρὸς συντήρησιν τῆς πολιτείας οἱ ἀνωτέρας προσόδους ἔχοντες, ὑπὲρ ὧν ὑποτίθεται, ὅτι, ὡς ἐκ τῆς ἐκτάσεως τῆς περιουσίας των, τὸ Κράτος πλειότερας καταβάλλει μερίμνας. Διὰ τοῦ συστήματος λοιπὸν τούτου ἀφαιρεῖται ἐκ τῆς προσόδου ἐκάστου πολίτου ἐν μέρος δι' ἀναλογίας κατὰ τοσοῦτον μεγαλητέρας ὅσον ὑπερτέρα εἶναι ἡ πρόσοδος του, ἢτοι ὁ διαιρέτης ποικίλεται μεγεθυνόμενος καθ' ὅσον εἶναι ἀνώτερον τὸ ἀτομικὸν ἐτήσιον εἰσόδημα, ὅπερ χρησιμεύει ὡς διαιρετέος. Ἐν παραδείγματι, εἰάν ὁ ἔχων εἰσόδημα κατ' ἔτος ἐξ ἐνοικιάσεως κτιρίων δρ. 2,000 ὀφείλῃ νὰ πληρώσῃ εἰς τὸ δημόσιον ὡς φόρον οἰκοδομῶν τὸ $\frac{1}{20}$, ἢτοι 5 τοῖς $\frac{0}{100}$ ἐπ' αὐτοῦ, ὁ ἀπολαμβάνων 10,000 ἐκ τῆς αὐτῆς αἰτίας πρέπει νὰ πληρώσῃ $\frac{2}{20}$, ἢτοι 10 τοῖς $\frac{0}{100}$ καὶ οὕτω καθεξῆς.

Τὸ εἶδος τοῦ φόρου τούτου καὶ παρὰ τοῖς ἀρχαίοις Ἑλλησιν ἦτο γνωστόν. Σόλων ὁ σοφὸς τῶν Ἀθηνῶν νομοθέτης, διελῶν τοὺς πολίτας εἰς τέσσαρας κλάσεις, τὴν βᾶσιν τοῦ προοδευτικοῦ φόρου ἠθέλησε νὰ καθιερώσῃ. Καὶ δὴ εἰς μὲν τὴν πρώτην κλάσιν ἔταξε τοὺς πεντακοσιομεδίμνους, οἵτινες

ὡς φόρον ἐτέλουν ἐν τάλαντον, εἰς δὲ τὴν δευτέραν τοὺς τριακοσιομεδίμνους, οἵτινες ἐπλήρωνον τὸ ἥμισυ αὐτοῦ, εἰς τὴν τρίτην τοὺς διακοσιομεδίμνους, οἵτινες κατέβαλλον δέκα μνᾶς, ἤτοι τὸ $\frac{1}{6}$ τοῦ τάλαντου, καὶ τέλος εἰς τὴν τετάρτην τοὺς μηδεμίαν περιουσίαν ἔχοντας μισθωτοὺς, οὗς ἀπῆλλαξε παντὸς φόρου. Ἐκ τούτων ἐξάγεται ἀριθμητικῶς, ὅτι ὁ Σόλων, ὅταν τὴν φορολογικὴν ταύτην κλίμακα ἐθέσπισε, τὸ προοδευτικὸν σύστημα εἶχε κατὰ νοῦν, διότι τὰς ἐλάσσονας προσόδους ἐλαφρότερον καὶ μετριώτερον ἐπεβάρυνεν.

Ὁ ἐνδόξος ἰδρυτὴς τῆς οἰκονομικῆς ἐπιστήμης Adam Smith, οὗ τινος ἡ δόξα ἀγῆρως μέχρι σήμερον μένει, διότι πάντες οἱ μετ' αὐτὸν περὶ πολιτικῆς οἰκονομίας πραγματευθέντες συνετέλεσαν, ὅπως καταδείξωσιν ἔτι μᾶλλον τὴν λαμπρότητα τῶν ἀδαμάντων τοῦ ἐπιστημονικοῦ αὐτοῦ στεφάνου, πραγματευθεὶς διὰ μακρῶν τὰ περὶ τῶν φόρων καὶ ἀναπτύξας τὰ πολύμορφα συστήματα αὐτῶν, συνεπέρανεν, ὅτι «εἶναι πολὺ δίκαιον ὁ πλούσιος νὰ συνεισφέρει εἰς τὰ δημόσια βάρη ὅχι μόνον κατ' ἀναλογίαν τοῦ εἰσοδήματος αὐτοῦ, ἀλλὰ καὶ τοι πλείοτερον τῆς ἀναλογίας ταύτης». (Crecherches sur la richesse des nations, I. V. ch. 2) Ὁ δὲ J. B. Say, ὑπὸ τῶν αὐτῶν καὶ οὗτος ἐμφορούμενος ἰδεῶν, δὲν ἐδίστασε μετ' ἐνθουσιασμοῦ νὰ ἀποφανθῆ ὡς ἐξῆς: «Οὐδόλως φοβοῦμαι παραιτέρω προβαίνω» (ἢ ὁ Smith) νὰ παραδεχθῶ ὅτι ὁ προοδευτικὸς φόρος εἶναι ὁ μόνος δίκαιος» (traité d' économie politique, τόμ. 3 σελ. 168). Διὰ τῶν αὐτῶν δὲ περίπου ἐκφράσεων ἀπεφῆναι ὑπὲρ τοῦ φόρου τούτου καὶ ὁ Montesquieu (esprit des lois I. XIII ch. VIII). Ἄλλ' ὁ Paul Leroy-Beaulieu (τόμ. I, σελ. 133 καὶ 135), ἐντελῶς ἀντίθετος εἰς τὸ σύστημα τοῦτο, οὐδόλως ἐκ τούτων θεωρεῖ τὸν Smith ὁπαδὸν τοῦ προοδευτικοῦ φόρου, διότι φρονεῖ ὅτι ἡ ἀνωτέρω φράσις ἐξέφυγε τοῦ ἔρκους τῶν ὀδόντων αὐτοῦ ἀπροσέκτως, καὶ δὲν ἀποδίδει εἰς αὐτὴν τὴν ἐννοίαν, ἣν πολλοὶ συγγραφεῖς ἀπέδωκαν ἄλλ' οὔτε καὶ τοῦ J. B. Say τὴν ἑτέραν ρῆσιν ἀπο-

δέχεται ὡς μὴ σπουδαίως δεδικαιολογημένην, ἐκλαμβάνει δὲ αὐτὴν ὡς θεωρίαν ἀπλῶς αἰσθηματικὴν καὶ μὴ ἐρειδομένην ποσῶς οὔτε ἐπὶ τῆς λογικῆς οὔτε ἐπὶ τῆς πείρας.

Τὸ σύστημα τοῦτο, ὅπερ μέγαν ἀριθμὸν δημοσιολόγων ἀπησχόλησε, λαβὸν μάλιστα καὶ ἐφαρμογὴν τινὰ, ἔχει ἀρκετὰ μεγάλην σπουδαιότητα. Κατὰ τοὺς νεωτέρους χρόνους ἡ δημοκρατία τῆς Φλωρεντίας ἐφήρμωσεν αὐτὸ μετὰ πάθους, Γερμανικὰ δὲ τινὰ Κράτη ἐποίησαν χρῆσιν αὐτοῦ μετρίαν. Τὸ Πεδεμόντιον διὰ τοῦ συστήματος προοδευτικῆς κλίμακος ἐπέβαλε τὸν ἐπὶ τῶν ἐνοικίων φόρον, οὗτινος ὁ ὅρος ἐκυμαίνετο ἀναλόγως τοῦ πληθυσμοῦ μεταξὺ τοῦ 4 καὶ 12 τοῖς $\%$, ὡς ἐξάγεται ἐκ τοῦ νόμου τῆς 28 Ἀπριλίου 1853. Σήμερον δὲ τὸ σύστημα τοῦτο λειτουργεῖ ἐν μέρει ἐν Πρωσσίᾳ καὶ ἐν ταῖς Ἠνωμέναις Πολιτείαις ὡς καὶ ἐν Ἑλβετίᾳ ἐπὶ τοῦ εἰσοδήματος. Καὶ ἐν Ἀγγλίᾳ δὲ ἐν τῷ συστήματι τοῦ income-tax ἀναφαίνεται τὸ προοδευτικὸν σύστημα, καθότι ἐκεῖ μένει ἐντελῶς ἀφορολόγητον τὸ κατώτερον τῶν 2,500 φράγκων εἰσόδημα καὶ ἐπὶ εἰσοδήματος 2,500—7,500 ἐξαιροῦνται τοῦ φόρου 2,500 φράγκων. Νομίζομεν δὲ ὅτι δὲν σφάλλομεν, φρονούντες ὅτι τὸ σύστημα τοῦτο διαφαίνεται καὶ παρ' ἡμῖν ἐν τῷ ἀρ. 2 τοῦ ἀπὸ 31 Δεβρίου 1863 ΚΒ' Νόμου περὶ φόρου τῶν οἰκοδομῶν, ἐν ᾧ ὑπάρχει ἀναγεγραμμένη ἐξαίρεσις ἐκ τῆς φορολογίας τῶν κτιρίων ἐκείνων, ὧν ἡ ἐτήσια πρόσσδος εἶναι ἐλάσσων τῶν δραχμῶν 240. Ἀλλὰ πολὺ καθαρώτερον διαφαίνεται τοῦ προοδευτικοῦ φόρου τὸ σύστημα ἐν τῷ ἀρ. 6 τοῦ ἀπὸ 1 Φεβρουαρίου 1878 ΧΠΣΤ' Νόμου, περὶ φόρου τῶν ἐπιτηδευμάτων, καθ' ὃ οἱ ὑπάλληλοι τῶν τραπεζικῶν, ἐμπορικῶν ἢ βιομηχανικῶν καταστημάτων κλπ. ὑπόκεινται εἰς φόρον ἐπιτηδεύματος ἐπὶ τῇ βάσει τοῦ ἐτησίου μισθοῦ καὶ τῶν ἄλλων αὐτῶν ἀποδοχῶν. Ὁ φόρος οὗτος συνίσταται εἰς ἐν καὶ ἥμισυ τοῖς $\%$ ἐὰν τὸ ἐτήσιον ποσὸν τῶν ἀπολαυῶν των ὑπερβαίνῃ τὰς 4000 δραχμάς· ἐτήσια ἀπολαυαὶ μικρότεραι τοῦ εἰρημένου

ποσοῦ, εἰ μὲν εἶναι κατώτεροι τῶν 500 δραχμῶν μένουσιν ἀφορολόγητοι, εἰ δὲ ἀνώτεροι ὑποβάλλονται εἰς φόρον ἑνὸς τοῖς 0/10.

Ἐν Γαλλίᾳ ἡ ἱστορία τοῦ συστήματος τούτου ἔχει ὡς ἐξῆς : Ἡ Ἑθνικὴ Συνέλευσις εἶχε ψηφίσει κατὰ τὴν 18 Μαρτίου 1793 τὸν προοδευτικὸν φόρον ἐπὶ τῶν εἰδῶν τῆς πολυτελείας καὶ τῆς κινήτης καὶ ἀκινήτου περιουσίας, ἀλλ' ὁ νόμος ἐκεῖνος ἔμεινε σχεδὸν νεκρὸν γράμμα. Ὡσαύτως καὶ τῷ 1848 τὸ σύστημα τοῦτο ἔσχε θερμούς ὑπερασπιστάς, ἀλλ' ἐπίσης ζωηρῶς ἐπολεμήθη καὶ ἐναντίον τῶν ὑπὲρ αὐτοῦ ἀγωνῶν τῆς ἐποχῆς ἐκείνης ἀπεκρούσθη δυστυχῶς ὡς ἀδικον καὶ ἐπικίνδυνον, διότι ἐθεώρησαν ὅτι διὰ τῆς ἐπ' ἀπειρον τοῦ φορολογικοῦ ὄρου ἀξίτησεως θὰ ἐφθάνον εἰς τὴν ἐξαφάνισιν τῶν περιουσιῶν, ἐν ᾧ ἀξιόλογα ἠδύναντο νὰ σταματήσωσι μέχρις ἑνὸς ἀνωτάτου ὄρου, καθότι ὁ προοδευτικὸς φόρος μόνον περιωρισμένος δύναται νὰ ἐννοηθῆ. Τὴν βᾶσιν ταύτην εἶχε καὶ νομοσχεδιὸν τι τῆς 3 Ἰουλίου 1848 τοῦ ὑπουργοῦ τῶν Οἰκονομικῶν Goudchaux, δι' οὗ τὰς κληρονομίας καὶ δωρεάς ἠθέλησε διὰ προοδευτικῆς κλίμακος νὰ φορολογήσῃ μέχρις 20 ἐπὶ τοῖς 0/10 κατ' ἀνώτερον ὄρον.

Ἐὰν ἠδυνάμεθα νὰ βασισθῶμεν ἐπὶ τῆς καλῆς πίστεως τοῦ φορολογουμένου, εἰς τρόπον φορολογίας θὰ ἦτο τότε ἀρκετὸς νὰ τὸν ἐρωτήσωμεν δηλονότι ὅποια εἶναι τὰ ἐτήσια αὐτοῦ ὀφέλη, ὅποῖον τὸ εἰσόδημά του. Δὲν θὰ ἐχρειάζετο ποσῶς ἄλλη βᾶσις διὰ τὸν ὀρισμὸν τῆς ἀναλογίας του, παρά μόνον μία ἐκ μέρους αὐτοῦ δήλωσις. Τότε εἰς καὶ μόνος φόρος θὰ ὑπῆρχε καὶ οὐδέποτε φόρος θὰ ἦτο δικαιότερος, ἢ δὲ εἰσπραξίς αὐτοῦ ἦττον δαπανηρά. Τὸ σύστημα τοῦτο ἐφηρμόζετο ἄλλοτε ἐν Ἀμβούργῳ· δύναται δὲ νὰ ἐφαρμοσθῆ ἐπίσης καὶ εἰς μικρὰς ἐκτάσεως δημοκρατικῆς πολιτείας, ἐνθα οἱ πολῖται γνωρίζονται ἀμοιβαίως.

Ἄλλ' ὁ φόρος, ὑπὸ οἰονδήποτε ὄνομα καὶ ἂν ἐπιβάλλωμεν αὐτὸν εἰς τὴν κοινωνίαν, ὑπὸ οἰονδήποτε μορφήν ἢ ὄψιν

παρουσιάσωμεν αὐτὸν ἀπέναντι τοῦ φορολογουμένου, καὶ δι' οἰονδήποτε τρόπου καὶ ἂν ἀφαιρέσωμεν τὸ χρῆμα παρ' αὐτοῦ, εἶναι πάντοτε φόρος, θυσία καὶ βᾶρος δηλονότι τοῦ ἀτόμου, ἀναπόφευκτος παραβίασις τοῦ δικαιώματος τῆς ἰδιοκτησίας. Ὅταν δὲ οὗτος ὑπερβαίῃ τὴν ἀναγκαίαν πρὸς συντήρησιν καὶ πρόσδοον τῆς πολιτείας ποσότητα εἶναι, νομίζομεν, ἐπιτετραμμένον νὰ θεωρήσωμεν αὐτὸν σύλλησιν καὶ ἀρπαγῆν. Τοῦτο ἐνόει καὶ ὁ Montesquieu εἰπὼν «ὅταν θὰ ψηφίσωμεν φόρον τινὰ δὲν πρέπει νὰ ὑπολογίσωμεν αὐτὸν ἐπὶ τῇ βᾶσει τοῦ τί ὁ λαὸς δύναται νὰ δώσῃ, ἀλλ' ἐπὶ τῇ βᾶσει τοῦ τί ὀφείλει καὶ πρέπει νὰ δώσῃ» (liv. XIII, ch. I). Ἡ δὲ τέχνη τοῦ οἰκονομολόγου κατὰ τινὰ Ἰσπανὸν συγγραφέα (Conte, Examen de la Hacienda publica de Espana) συνίσταται εἰς τὸ πῶς τὸν πρέποντα τοῦτον φόρον νὰ εἰσπράξωμεν ἐν τῷ μεγίστῳ ὄρῳ αὐτοῦ διὰ τοῦ ἐλαχίστου ὄρου τῶν παραπόνων καὶ γογγυσμῶν τοῦ λαοῦ.

Τὰ παράπονα ὁμῶς ταῦτα καὶ τοὺς γογγυσμοὺς οὐδέποτε θὰ δυνηθῶμεν νὰ ἀποφύγωμεν ὅσον ἐλαφροὺς καὶ ἂν ἐπιβάλλωμεν φόρους, διότι πάντες ἐπιθυμοῦμεν νὰ κυβερνώμεθα καλῶς καὶ προστατευόμεθα πραγματικῶς ὑπὸ τῆς πολιτείας, ἀλλ' οὐδεὶς θέλει ὅπως ἡ ὑπηρεσία αὐτὴ τελεῖται δι' ἐξόδων του. Τοιαύτη εἶναι ἡ φυσικὴ κατάστασις παντὸς λαοῦ, δυσχεραίνοντος νὰ ἀποδώσῃ εἰς τὰ ἔθνη τὸ ἀντίτιμον ἐκείνου, ὅπερ ἔχει τὴν ἀξίωσιν νὰ ἴδῃ παρ' αὐτῶν ἐκτελούμενον ὑπὲρ ἑαυτοῦ. Ἐπιθυμεῖ νὰ κυβερνᾶται καὶ ὑπερασπίζεται, ἀλλ' ἀρνούμενος τὰς εἰσφορὰς καὶ τοὺς φόρους· ἐπιθυμεῖ ἐν ἐνὶ λόγῳ νὰ ἴδῃ τελούμενον τὸ ἀδύνατον.

Καθόσον δ' ἀφορᾷ εἰς τὰ φορολογικὰ συστήματα παρατηροῦμεν ὅτι οὐδὲν ἐξ αὐτῶν ὑπάρχει, εἰς οἰανδήποτε χώραν καὶ ἂν λειτουργῆ, ὅπερ νὰ μὴ ἦ δεκτικὸν πολλῶν παρατηρήσεων καὶ τὸ ὅποῖον ὑπὸ πολλὰς ἐπόψεις νὰ μὴ παρέχῃ λάβην εἰς ἐπικρίσεις. Ἄλλὰ νομίζομεν, ὅτι κανὲν δὲν παρουσιάζει ὀλιγοτέρας δυσαρεσκείας καὶ γογγυσμοὺς τοῦ λαοῦ,

οὐδὲν γειτνιάζει πλειότερον εἰς τὴν δικαιοσύνην καὶ τὴν ἰσότητα, οὐδὲν τέλος εἶναι ὀλιγώτερον ἐπαχθὲς εἰς τοὺς πολίτας, ἀναλόγως τοῦ ἀφθόνως καὶ κανονικῶς εἰς τὸ δημόσιον ταμεῖον εἰσρέοντος χρήματος, παρὰ τὸ φορολογικὸν σύστημα, ὃπερ ἠσπάσατο ἡ Γαλλία περὶ τὰ τέλη τοῦ παρελθόντος αἰῶνος. Καταχρήσεις συμβᾶσαι ἐν Γαλλίᾳ εἰς παρωχημένας ἐποχὰς ἐπήνεγκον τὸ ἀποτέλεσμα ὅπως ὡς θεμελιώδης βᾶσις καθιερωθῆ ἡ ἀποδοχὴ τῶν φόρων ὑπὸ τοῦ λαοῦ διὰ τῆς παρὰ τῶν ἀντιπροσώπων του ψηφίσεως αὐτῶν ἐν μέτρῳ γενικῷ, τουτέστι πάντες οἱ πολῖται νὰ υπόκηνται ἀνεξαιρέτως εἰς τὰ βάρη τῆς φορολογίας. Ἡ γενικότης λοιπὸν τοῦ φόρου καθιερώθη ἐν Γαλλίᾳ μόνον ἀπὸ τοῦ 1789. Ἔως τῆς ἐποχῆς ταύτης κλάσεις τινὲς τῆς κοινωνίας ἀπελάμβανον ἀτελείας εἰς ἀναλογίαν κατὰ τὸ μᾶλλον ἢ ἥττον ἐπιστητήν. Ἄλλ' ἡ κατάργησις τοῦ προνομίου τούτου ὑπῆρξεν ἡ συνέπεια τῆς κατὰ τὴν νύκτα τῆς 4 Αὐγούστου 1789 προκηρυχθείσης πολιτικῆς ἰσότητος. Ὡσαύτως καὶ ἐν Πολωνίᾳ οἱ εὐγενεῖς καὶ οἱ κληρικοὶ ἦσαν ἐξηρημένοι τοῦ ἐγγείου φόρου, τῶν τελωνιακῶν δικαιωμάτων καὶ τῶν τῆς καταναλώσεως, ἐν ᾧ ἐν τῇ ἀριστοκρατικῇ Ἀγγλίᾳ σχεδὸν πλήρης ὑπῆρχεν ἕκτοτε γενικότης φορολογίας. Προϊόντος ὁμῶς τοῦ χρόνου, ἡ πρόοδος τῆς πολιτείας καὶ ὁ πολλαπλασιασμὸς τῶν ἀναγκῶν τῆς κοινωνίας ἐδημιούργησαν ὡς ἀποτέλεσμα τὴν πλήρη γενικότητα τῆς φορολογίας ὡς πρὸς τε τοὺς πολίτας καὶ τὰ ἀντικείμενα, καὶ πλεῖστα μέσα εἰς τοῦτο συντελεστικὰ ἐπενόησαν τὰ διάφορα Κράτη. Ἐάν τις ρίψῃ βλέμμα ἐταστικὸν ἐπὶ τοῦ συστήματος τῶν φόρων, θέλει ἐκπλαγῆ ἐκ τῆς ἀκρας ποικιλίας τῶν ἀντικειμένων, ἅτινα περιλαμβάνει. Τὰ πρόσωπα, τὰ κτήματα, αἱ ἀπολαύσεις, τὰ εἶδη τῆς καταναλώσεως, εἴτε ἐκ τοῦ ἐσωτερικοῦ ἐνὸς Κράτους ταῦτα προέρχονται εἴτε ἐκ τοῦ ἐξωτερικοῦ, αἱ διαφοροὶ πράξεις τοῦ ἀνθρωπίνου βίου, ἐν ἐνὶ λόγῳ πᾶσα τῶν πολιτῶν ἢ ὑπαρξίς φαίνεται ὅτι περιεκαλύφθη ὑπὸ τοῦ εὐφυοῦς δικτύου, τοῦ ὑπὸ τῶν οικονομολόγων ἐξυφανθέντος.

Β'.

Μετὰ τὰ ὀλίγα ταῦτα περὶ φόρων συλλήβδην λεχθέντα δὲν διστάζομεν καὶ ἡμεῖς νὰ δεχθῶμεν, ὅτι διὰ τὴν Ἑλλάδα ἰδίως, ἔνθα ὡς τὰ πολλὰ δὲν ὑπάρχουσι μεγάλοι ἰδιοκτηταί, ὅπου ἡ ἀκίνητος περιουσία εἶναι κατατετμημένη εἰς χεῖρας πολλῶν, ἡ δὲ γεωργία καὶ ἡ κτηνοτροφία εὐρίσκονται ἐτι καὶ νῦν εἰς νηπιώδη κατάστασιν, προτιμότερον εἶναι τὸ σύστημα τῶν ἐμμέσων φόρων διὰ τὰ ἄπειρα πλεονεκτήματα αὐτῶν, ἅτινα ἀνωτέρω ἀφηγήθημεν. Διὸ πεποιοῦτες ἐρχόμεθα νὰ συνηγορήσωμεν ὑπὲρ τῆς εἰσαγωγῆς τῶν τελῶν τῆς καταχωρίσεως, ἅτινα μᾶλλον μεταξὺ τῶν ἐμμέσων φόρων καταλέγονται, ὡς ἔφθημεν εἰπόντες ἐν τῷ προηγουμένῳ κεφαλαίῳ.

Τὰ τέλη τῆς καταχωρίσεως εἰσῆχθησαν τὸ πρῶτον ἐν Γαλλίᾳ περὶ τὰ τέλη τοῦ παρελθόντος αἰῶνος, ἦτοι διὰ τοῦ νόμου τῆς 19 Δεκεμβρίου 1790, εἰς ἀντικατάστασιν ἄλλων δικαιωμάτων, ἅτινα ὑπὸ διαφόρους ὀνομασίας εἰσεπράττοντο ἄχρι τότε (droits de contrôle, d'insinuation, de centième dénier, etc.). Κατόπιν δὲ δι' ἑτέρου νόμου τῆς 13 Δεκεμβρίου 1798 ὠρίσθησαν αἱ βᾶσεις τοῦ φόρου τούτου μετὰ περισκέψεως καὶ ἀκριβείας. Ὁ φόρος οὗτος οὐ μόνον ἐν Γαλλίᾳ, ἀλλὰ καὶ παρὰ πολλοῖς ἄλλοις πεπολιτισμένοις ἔθνεσι λειτουργεῖ. Ἐν Ρωσίᾳ, Αὐστρίᾳ, Ἰταλίᾳ, Βελγίῳ καὶ Βυτεμβέργῃ πρὸ πολλοῦ τὸ σύστημα τῆς καταχωρίσεως εἶναι εἰσηγμένον. Παρ' ἄλλαις δὲ ἐπικρατεῖαις ὑπάρχουσι ἀνάλογοι πρὸς τὴν καταχωρίσιν φόροι, ἀλλ' ὑπὸ ἄλλας ὀνομασίας. Ἐν Ἀγγλίᾳ δὲ τὰ τέλη καταχωρίσεως συνεχωνεύθησαν εἰς τὰ τοῦ χαρτοσήμου.

Τὴν εἰσαγωγὴν λοιπὸν τοῦ φόρου τούτου θεωροῦντες ὑπὸ πολλὰς ἐπόψεις ἐπωφελῆ εἰς τὴν Ἑλλάδα, προβαίνομεν εἰς τὴν ἀνάλυσιν τῶν κυριωδεστέρων αὐτοῦ βάσεων, ἵνα τοῦτο καταδείξωμεν.

Ὁ σκοπὸς τῆς συστάσεως τοῦ προκειμένου φόρου βασιζέται εἰς δύο λόγους ἐξίσου σπουδαίους. Ὁ πρῶτος εἶναι «δημοσία ὑπηρεσία ἐν τῷ συμφέροντι τῶν συμβαλλομένων, τῶν τρίτων, τῶν διαδίκων καὶ τῆς κοινωνίας ἐν γένει», ὁ δ' ἕτερος «ἡ ἔνεκα ταύτης τῆς ὠφελίμου τῆ κοινωνία ὑπηρεσίας ἔδρουσις προσόδου ἐν τῷ συμφέροντι τῆς ἐπικρατείας.»

Ὁ τύπος τῆς καταχωρίσεως συνίσταται εἰς τὸ νὰ μεταγράψωμεν ἐπὶ δημοσίου τινὸς βιβλίου, εἴτε κατὰ λέξιν εἴτε ἐν ἀναλυτικοῖς ἀποσπάσμασι, τὰ συμβολαιογραφικὰ καὶ ἄλλας ἐπισήμους διοικητικὰς πράξεις, τὰ ἐπιδοτήρια, τὰς ἀποφάσεις, τὰ ὑπὸ ἰδιωτικὴν ὑπογραφήν ἔγγραφα καὶ τὰς δηλώσεις ἢ ὁμολογίας, αἵτινες ἐπιβάλλονται ἐν διαφόροις περιστάσεσιν ἐπὶ κληρονομιῶν κλπ.

Ὡς ὑπηρεσία κοινῆς ὠφελείας θεωρουμένη ἡ καταχώρισις ἔχει σκοπὸν ποικίλον ἀναλόγως τοῦ καταχωριστέου ἔγγραφου. Καὶ διὰ μὲν τὰς συμβολαιογραφικὰς καὶ τὰς ἄλλας ἐπισήμους πράξεις ὁ σκοπὸς τοῦ τύπου τούτου εἶναι νὰ ἐξασφαλίσῃ τὴν ὑπαρξίν καὶ νὰ βεβαιώσῃ τὴν χρονολογίαν αὐτῶν. Ἄνευ τούτου αἱ πράξεις αὗται ἀποβάλλουσι τὸν αὐθεντικὸν τῶν χαρακτήρα, πράξεις ἰδιωτικὰ ἀπομένουσαι καὶ μόνον ἀρχὴν ἔγγραφου ἀποδείξεως ἀποτελοῦσαι. Διὰ δὲ τὰ ἐπιδοτήρια, ἧτοι πράξεις τῶν κλητῆρων καὶ ἄλλων ὑπαλλήλων, ἐχόντων τὸ δικαίωμα τοῦ συντάσσειν ἐπιδοτήρια καὶ πρακτικὰ εἰς ὠρισμένους περιστάσεις, ὁ Γαλλικὸς νόμος καθιεροῦσιν ἀκυρότητα εἰς περίστασιν μὴ καταχωρίσεως, ἵνα ἐπιστήσῃ τὴν προσοχὴν τῶν ἀρμοδίων ὑπαλλήλων εἰς τὴν ἔγκυρον καὶ κανονικὴν τῶν ἔγγραφων τούτων σύνταξιν πρὸς ἐξασφάλισιν τῶν συμφερόντων τῶν τρίτων. Ὡς πρὸς τὰς ἀποφάσεις καταχώρισις σκοπὸν προτίθεται ὄχι νὰ θέσῃ ἐπ' αὐτῶν τὴν αὐθεντίαν, ἥτις ἄλλως τε ἔγκειται εἰς τὸν δημοσίον χαρακτήρα τοῦ ἀπαγγέλλοντος αὐτὰς δικαστοῦ, ἀλλὰ νὰ ἐξασφαλίσῃ τὴν ὑπαρξίν τῶν ἐν περιπτώσει ἀπωλείας τοῦ πρω-

τοτύπου, ὅτε ἡ καταχώρισις θέλει χρησιμεύσει ὡς ἀρχὴ ἔγγραφου ἀποδείξεως. Διὰ τὰς ὑπὸ ἰδιωτικὴν ὑπογραφήν πράξεις ὁ τύπος οὗτος χρησιμεύει νὰ δώσῃ εἰς αὐτὰ βεβαίαν χρονολογίαν καὶ νὰ ἐξασφαλίσῃ ἐν ταύτῳ τὴν εἰσπραξίν τοῦ φόρου. Ἐπὶ τέλους ὡς πρὸς τὰς ὑπὸ τῶν νόμων ἐπιβαλλομένας εἰς τινὰς περιπτώσεις δηλώσεις, ἡ καταχώρισις σκοπὸν ἔχει ἢ νὰ τεκμηριώσῃ τὴν μεταξὺ ζώντων κίνησιν τῆς ἰδιοκτησίας καὶ ἐπιβάλῃ τὸν φόρον, ὡς ἐπὶ ὁμολογιῶν μεταβιβάσεως ἀκινήτου ἰδιοκτησίας ἢ ἐπικαρπίας ἀκινήτων κτημάτων, ὅταν δὲν προσάγῃται πράξις, ἢ νὰ βεβαιώσῃ καὶ φορολογήσῃ τὴν μετάβασιν κτημάτων ἐκ μιᾶς γενεᾶς εἰς ἄλλην, ὡς ἐπὶ δηλώσεων νομίμων κληρονόμων, ἐκ διαθήκης ἢ διὰ συμβιβασμοῦ.

Ὡς σύστασις φόρου ἐν τῷ συμφέροντι τῆς ἐπικρατείας ἐξεταζομένη ἡ καταχώρισις εἶναι τὸ ἀντίτιμον τῆς εἰς τὴν ἰδιοκτησίαν χορηγουμένης κοινωνικῆς προστασίας κατὰ τὴν μεταβίβασιν καὶ τὴν κίνησιν, ἃς τινὰς ἐπιβάλλει αὐτῇ ὁ φυσικὸς τῶν πραγμάτων ροῦς καὶ ἡ πρόοδος τῶν συναλλαγῶν.

Ἡ καταχώρισις τῶν διαφόρων πράξεων τῶν ποικίλων ἐν τῇ κοινωνίᾳ συναλλαγῶν, μεγάλην ἀσφάλειαν παρέχουσα εἰς τοὺς συναλλασσομένους, εἶναι τύπος κατ' ἐξοχὴν ἐπωφελῆς εἰς τὸ κοινόν. Διὰ τοῦ φόρου τούτου δὲν ἀπειλοῦνται τάξεις τινὲς ἐν τῇ κοινωνίᾳ νὰ ἐπιβαρυνθῶσι πλεῖον ἄλλων, καθότι τὰ τέλη τῆς καταχωρίσεως πίπτουσιν ἐφ' ὅλων τῶν τάξεων ἀπὸ τοῦ χειρώνακτος μέχρι τοῦ τραπεζίτου, ἀναλόγως τῆς ἐκτάσεως τῶν συναλλαγῶν ἐνὸς ἐκάστου. Οὔτε θὰ διατρέξωμεν τὸν κίνδυνον, ὡς φρονοῦσιν οἱ τινες, ὅτι ἐπὶ πωλήσεων ἢ δανείων ὁ φόρος οὗτος θὰ πέσῃ εἰς βάρος τοῦ ἐν ἀνάγκῃ ὡς ἐπὶ τὸ πλεῖστον εὐρισκομένου πωλητοῦ ἢ ὀφειλέτου καὶ οὐχὶ τοῦ ἀγοραστοῦ ἢ δανειστοῦ. Ὁ κίνδυνος οὗτος δὲν εἶναι βάσιμος, εἶναι μᾶλλον ἰδανικός.

Ἐν Γαλλίᾳ μέχρι τέλους τοῦ παρελθόντος αἰῶνος τὸ

πλείστον μέρος τῶν δημοσίων εἰσοδημάτων ἐξεμίσθουν εἰς ἑταιρίας ἢ εἰς ἐνοικιαστὰς, οἵτινες δυνάμει ποσοῦ τινος, ὅπερ λόγῳ μισθώματος κατέβαλλον εἰς τὸ Κράτος, ὑπειθήρχοντο εἰς τὰ δικαιώματα τοῦ δημοσίου καὶ ἐλάμβανον οὕτω τὴν ἄδειαν τοῦ εἰσπράττειν τοὺς φόρους δι' ἴδιον αὐτῶν λογαριασμόν. Τοῦτο ἐγένετο καὶ διὰ τοὺς φόρους, οἵτινες τὸ 1790 ἀντικατεστάθησαν διὰ τῶν τελῶν τῆς καταχωρίσεως. Τὸ σύστημα τῆς ἐνοικιάσεως ὑπῆρχε καὶ ἐν Ἰσπανίᾳ μέχρι τοῦ 1747, κατὰ δὲ τὸ 1848 βλέπομεν τὸ σύστημα τοῦτο καὶ πάλιν ἀναφαινόμενον ἐπὶ τῶν φόρων τῆς καταναλώσεως, ἀλλὰ τμηματικῶς εἰς τινὰ μέρη τοῦ Ἰσπανικοῦ Κράτους.

Ἐν Γαλλίᾳ, ὡς καὶ εἰς πολλὰ ἄλλα Κράτη, ἐφρόνουν κατὰ τὴν ἐποχὴν ἐκείνην, ὅτι ἡ ἐνοικίασις τῶν φόρων καὶ μάλιστα τῶν νεωστὶ εἰσαγομένων εἶναι ἐπωφελῆς διὰ τὸ Κράτος, διότι κατὰ τὸν Montesquieu (liv. XIII. ch. XIX), τὸ συμφέρον ἐπέβαλλεν εἰς τοὺς ἐνοικιαστὰς τὴν ἐξεύρεσιν μέσων πρὸς πρόληψιν τῆς ἀπάτης καὶ ὀλοσχερῆ τῶν φόρων εἰσπραξιν, ἅτινα τὸ δημόσιον δὲν ἠδύνατο ποσῶς νὰ ἐπινοήσῃ, τῶν ὁποίων ὁμως κατόπιν ἠδύνατο νὰ ἐπωφεληθῇ. Γνωστὸν δὲ εἶναι ὅτι ἐν Ἀγγλίᾳ τὸν τρόπον τῆς εἰσπράξεως τοῦ δασμοῦ ἐπὶ τῶν τροφίμων (accise) ὡς καὶ τῶν ταχυδρομικῶν εἰσοδημάτων ἐδανείσθησαν πάλαι ποτὲ παρὰ τῶν ἐνοικιαστῶν. Ἄλλ' ἡ συντακτικὴ συνέλευσις τῆς Γαλλίας ἀποδεχθεῖσα τὴν ἀρχὴν τῆς διὰ λογαριασμόν τοῦ Κράτους εἰσπράξεως τῶν φόρων συνέστησεν ἰδίαν διὰ τὸν φόρον τοῦτον ὑπηρεσίαν ὀνομάσασα αὐτὴν διοίκησιν τῆς καταχωρίσεως. Ἡ μόνη δὲ ὑποστροφὴ πρὸς τὸ σύστημα τῆς ἐνοικιάσεως, τὸ πρὸ τοῦ 1789 λειτουργήσασα καὶ ὑπὸ τῆς πείρας καταδικασθὲν, ἐγένετο ἐν Γαλλίᾳ ὡς πρὸς τὰ χημικὰ πυρεῖα, καθότι τὸ διὰ τοῦ νόμου τοῦ 1872 εἰσαχθὲν μονοπώλιον αὐτῶν ἐξεωρήθη εἰς ἑταιρίαν. Εἰς τὸ μέτρον τοῦτο ἠναγκάσθη ἡ γαλλικὴ κυβέρνησις νὰ καταφύγῃ ἕνεκα πολλῶν δυσκολιῶν, ἃς

κατὰ τὴν ἐφαρμογὴν τοῦ νόμου ἀπήντησε, καὶ αἵτινες, ἐπειδὴ ἀκόμη δὲν ἐξωμαλύνθησαν, θὰ ἐπιφέρωσιν ἴσως τὴν κατάργησιν αὐτοῦ τοῦ νόμου.

Τὰ τέλη τῆς καταχωρίσεως ἔχουσι ποῖαν τινα ὁμοιότητα πρὸς τὰ τοῦ χαρτοσήμου, ἅτινα καὶ ταῦτα ἐπὶ ὁμοίων σχεδὸν στηρίζονται διατιμήσεων, ἡ δὲ φορολογία διὰ τῶν δύο τούτων μέσων συγκαταλέγεται μεταξὺ τῶν νεωτέρων ἐπινοήσεων. Καὶ τὰ μὲν τέλη τοῦ χαρτοσήμου ἐγενικεύθησαν ἐντελῶς ἐν Εὐρώπῃ, τὰ δὲ τῆς καταχωρίσεως κατέστησαν εἰς ἄκρον κοινά, διότι πᾶσαι αἱ κυβερνήσεις ἐπροθυμοποίησαν νὰ δικαιώσωσι τὸν Adam Smith εἰπόντα, ὅτι «τὰ ἔθνη οὐδὲν μανθάνουσιν ἢ ἀπομιμοῦνται ταχύτερον παρὰ τὴν τέχνην τοῦ ἀντλεῖν τὸ χρῆμα ἐκ τοῦ βαλαντίου τοῦ λαοῦ». (Τόμ. Β', σελ. 549). Διὰ τοῦτο δὲ σήμερον βλέπομεν, ὅτι εἰς ὅλα τὰ πεπολιτισμένα ἔθνη τὰ τέλη τῆς καταχωρίσεως καὶ τοῦ χαρτοσήμου εἰσὶ μία ἀπὸ τὰς πρωτίστας πηγὰς τοῦ προϋπολογισμοῦ.

Ἄν καί, ὡς εἶπομεν, τὰ τέλη ταῦτα ὁμοιάζωσι πρὸς ἄλληλα, δι' ὅπερ καὶ ἀντικατεστάθησαν εἰς τινὰς χώρας τὰ τῆς καταχωρίσεως διὰ τῶν τοῦ χαρτοσήμου, μολαταῦτα ὑπάρχει μεταξὺ αὐτῶν ἡ ἐξῆς οὐσιώδης διαφορὰ. Τὸ χαρτόσημον ἔχει χαρακτῆρα πολὺ πλέον ταμιευτικόν, διότι δι' αὐτοῦ ἀφαιρεται τὸ χρῆμα ὑπὸ τῆς πολιτείας χωρὶς νὰ παρέχῃται ὡς ἀντάλλαγμα εἰς τὸν πληρωτὴν ἄμεσος καὶ ψηλαφητὴ ὑπηρεσία, ἐν ᾧ διὰ τῆς καταχωρίσεως τὸ Κράτος χορηγεῖ ὑπηρεσίαν προφανῆ καὶ σπουδαίαν. Ἡ ἐπιχράτεια καταχωρίζουσα τὰς πράξεις καὶ φυλάττουσα τὰ βιβλία, ἐν οἷς αὐταὶ ἐνεγράφησαν, συντηρεῖ τὸ περιεχόμενον καὶ ἐξασφαλίζει τὴν εὐκολον ἀπόδειξιν αὐτοῦ, ἐν περιπτώσει ἀπωλείας τῶν πρωτοτύπων. Εἶναι δὲ γεγονόςς μεμαρτυρημένον, ὅτι αἱ μεταβιβάσεις περιουσίας εἰσὶν ἀπείρως ἀσφαλέστεραι ἐν αἷς χώραις λειτουργεῖ ἡ ὑπηρεσία τῆς καταχωρίσεως. Οὕτω λοιπόν, κατὰ τὸν Léroy-Beaulieu (Τόμ. I, σ. 483), τὸ πληρωνόμενον εἰς

τὸ Κράτος ποσὸν ὡς δικαίωμα καταχωρίσεως δένειναι φόρος, εἶναι ἀμοιβὴ δικαίως ὀφειλομένη.

Ἡ ἔφευρετής τῆς καταχωρίσεως ἠθέλησεν ἀφ' ἐνὸς νὰ φορολογήσῃ τὸ κεφάλαιον, τὸ γόνιμον τοῦτο σπέρμα παντὸς πλούτου, ἀλλὰ μόνον ἐπὶ τῇ εὐκαιρίᾳ τῆς μεταβιβάσεως αὐτοῦ εἰς νέας χεῖρας, ἤτοι ὅτε ἡ περιουσία τοῦ πολίτου αὐξάνεται ἢ μετασχηματίζεται ὑπὸ τὴν ἐγγύησιν τῆς καταχωρίσεως. Ἡθέλησεν ὁμως ἀφ' ἑτέρου νὰ προλάβῃ καὶ πᾶσαν ζημίαν εἰς τὰ συμφέροντα τῶν ιδιωτῶν ἐπερχομένην ἐκ τῆς παρατύπου ἢ παρανόμου συντάξεως διαφόρων ἐπιστήμων πράξεων ὑπὸ συμβολαιογράφων, δικαστικῶν κλητῆρων, ἢ ἄλλων ὑπαλλήλων, διότι τίς δύναται νὰ ἀρνηθῇ, ὅτι οὐχὶ σπανίως πολλαὶ τοιαῦται πράξεις ἐκηρύχθησαν ὑπὸ τῶν δικαστηρίων ἄκυροι καὶ μέγιστα οὕτως ιδιωτικὰ συμφέροντα κατεστράφησαν ἕνεκεν ἀγνοίας, ἀπειρίας ἢ κακῆς προθέσεως τῶν αὐτῶν συνταξάντων ὑπαλλήλων; Ὅταν λοιπὸν αἱ τοιαῦται πράξεις διέλθωσιν ὑπὸ τὰς ὄψεις καὶ ἐτέρας τινὸς ἀρχῆς, τῆς Καταχωρίσεως, ὅταν καὶ ἕτερον βλέμμα ἐταστικὸν καὶ μᾶλλον ἐξησχημένον διέλθῃ τὸ περιεχόμενον αὐτῶν, εὐκολον, νομίζομεν, εἶναι νὰ προκαλῆται ἢ ἀναπλήρωσις τῶν ἐν αὐταῖς ἐλλείψεων διὰ συντάξεως νέων καὶ σώζονται οὕτω τὰ ιδιωτικὰ συμφέροντα ἀπὸ βέβαιον ὄλεθρον. Διὰ δὲ τῆς ἐπιβολῆς τῶν καταλλήλων ποινῶν νὰ ἐφιστᾶται ἢ ἐπὶ τὸ μέλλον προσοχὴ τῶν συνταξάντων τὰς πράξεις ταύτας ὑπαλλήλων, οἷτινες φυσικὸν εἶναι, ὅτι κατασταθῆσονται ἐπιμελέστεροι περὶ τὴν ἐκπλήρωσιν τῶν ἑαυτῶν καθηκόντων. Ἄλλ' ἐκτὸς τούτων ἡ καταχωρίσις θέλει χρησιμεύει ὡς χαλινὸς εἰς πάντα δημόσιον ὑπάλληλον, οὗτινος ἡ ἠθικὴ ἐδύνατο νὰ ἀμφιρρέπῃ, καὶ ὡς αἰγὶς ἐν περιπτώσει συκοφαντίας ἐκείνων, ὧν ἡ ὑπηρεσία εἶναι ἄσπιλος καὶ ἀνεπίληπτος. Θέλει ἐξασφαλίζει καὶ τὴν μετὰ θάνατον, οὕτως εἰπεῖν, ἡσυχίαν τῶν συμβολαιογράφων, πρὸς οὓς ἐγγυᾶται, ὅτι εἰς ἄγνωστος διάδοχος, ὅστις ἔσται ὁ θεματοφύλαξ τῶν πράξεων τοῦ προκατόχου

του, δὲν θὰ δυνηθῇ νὰ ἀλλοιώσῃ ἢ ἐξαφανίσῃ αὐτὰς μετὰ τὸν θάνατόν του καὶ ἀτιμάσῃ οὕτω τὴν μνήμην του.

Αἱ μεταβιβάσεις ἀκινήτου ἰδιοκτησίας παντὸς εἶδους, μεταξὺ ζώντων ἢ αἰτία θανάτου, εἰσὶ πράξεις ἐκ τῆς φύσεώς των δημόσιαι καὶ φανεραὶ, ἢ τοῦλάχιστον ἐπὶ πολὺν χρόνον δὲν δύναται νὰ μένωσι μυστικά. Ταύτας δυνάμεθα νὰ φορολογήσωμεν ἀμέσως. Αἱ κινήσεις ὁμως τῶν κεφαλαίων ἢ ἰδιοκτησίας κινήτων πραγμάτων ὑπὸ τύπον χρηματικῶν δανείων ἢ ἄλλως γενόμεναι, εἰσὶ συνήθως συμβάσεις μυστικά καὶ δύναται πάντοτε νὰ συνομολογῶνται ἐν κρυπτῷ. Ταύτας λοιπὸν δὲν εἶναι εὐκολον νὰ φορολογήσωμεν ἀμέσως, διότι δὲν πρέπει νὰ ἔχωμεν τὸ δικαίωμα πρὸς ἀναζήτησιν αὐτῶν νὰ παραβιάζωμεν τὸ ἄσυλον τῆς κατοικίας τοῦ πολίτου, δικαιούμεθα ὁμως νὰ ἐπιβάλλωμεν φορολογικὴν χεῖρα καὶ ἐπ' αὐτῶν, ὡς ἐφ' ὅλων τῶν φαινομένων περιουσιῶν, καθ' ἣν στιγμὴν τὰ κεφάλαια ἔρχονται εἰς φῶς διὰ τῆς μεταβιβάσεως ἢ οἰασδῆποτε ἄλλης χρήσεως. Τούτου ἕνεκα δύο τρόποι ἐπενοήθησαν ἐμμέσου φορολογίας αὐτῶν· ὁ πρῶτος ἐπιβάλλει τὴν ἐπὶ ὠρισμένου χαρτοσήμου σύνταξιν τῶν πράξεων τούτων ἐπὶ ποινῇ ἀκυρότητος, ὁ δεῦτερος ἀπαιτεῖ ἐπὶ τῇ αὐτῇ ποινῇ, ὅπως αὐταὶ καταχωρίζονται εἰς βιβλίον δημόσιον ἢ μυστικὸν ἐπὶ πληρωμῇ τῶν δικαιωμάτων τῆς καταχωρίσεως.

Ἄλλ' ἐκτὸς τοῦ διπλοῦ προτερήματος, ὅπερ ἐν Ἑλλάδι ἡ εἰσαγωγή τοῦ συστήματος τῆς καταχωρίσεως μέλλει νὰ ἔχῃ, ἤτοι τῆς παροχῆς ἀφ' ἐνὸς μεγάλης ὑπηρεσίας εἰς τὰ συμφέροντα τῶν ιδιωτῶν καὶ τῆς κοινωνίας καθόλου, καὶ ἀφ' ἑτέρου τῆς εἰσπράξεως κατ' ἔτος σπουδαίου ποσοῦ ὑπὲρ τοῦ δημοσίου ταμείου, περὶ ὧν πρὸ μικροῦ ἐπραγματεύθημεν, εὐρίσκομεν καὶ ἄλλον λόγον ἐπίσης σπουδαῖον καὶ ἐπιβάλλοντα μάλιστα τὸν νεωτερισμὸν τοῦτον. Ἐν Ἑλλάδι, ὡς γνωστὸν, ἡ περιουσία τῶν πολιτῶν εἶναι σχεδὸν ἐντελῶς ἄγνωστος εἰς τὸ δημόσιον, ἕνεκεν ἐλλείψεως Κτηματο-

γί ο υ, οὔτινος ἢ σύνταξις ἀδράς δαπάνας ἀπαιτεῖ καὶ ἀτρώτους κόπους. Εἰς τὴν ἀπόκτησιν τοῦ στοιχείου τούτου, τοῦ ὄντως πολυτίμου εἰς διαφόρους τοῦ κράτους ὑπηρεσίας, καὶ ἰδίως εἰς τὰ τὰ τῆς φορολογίας, φρονοῦμεν, ὅτι μετὰ παρέλευσιν χρόνου τινὸς θέλομεν φθάσει εἰσάγοντες τὸ σύστημα τῆς καταχωρίσεως.

Οἱ ἐπιτετραμμένοι τὴν καταχώρισιν ἔσονται οἱ μόνοι ὑπάλληλοι, οἵτινες διὰ τῶν ἐιδικῶν των μελετῶν καὶ διὰ τῆς θέσεως, ἣν ὁ νόμος θέλει δώσει αὐτοῖς, θὰ λαμβάνωσι γνώσιν ἀδιακόπως ὅλων τῶν συμβάσεων καὶ πάντων τῶν ἀναγομένων ζητημάτων εἰς τὰ κτήματα τῶν ἰδιωτῶν ὡς καὶ εἰς τὴν προϊούσαν μεταλλαγὴν αὐτῶν ἐν γένει, καὶ συγχρόνως θὰ εἰσπράττωσι τὰ δικαιώματα τῆς ἐπικρατείας ἐπὶ τῶν εἰς καταχώρισιν κομιζομένων τίτλων. Ἐὰν λοιπὸν οἱ ὑπάλληλοι οὔτοι διὰ μεθοδικοῦ μηχανισμοῦ τῶν ἐγγραφῶν συνενώσωσι χωρὶς νὰ συγχύσωσιν εἰς ἓν βιβλίον, τηρούμενον κατ' εἶδος παρ' ἐκάστῳ γραφείῳ καταχωρίσεως, τὰς περιλήψεις τῶν δι' ἀφόρων καταχωριζομένων πράξεων, ἔχομεν πεποιθήσιν, ὅτι θὰ κατορθώσωσι νὰ βεβαιώσωσι κατ' εἶδος καὶ παρακολουθώσωσιν ἄνευ διακοπῆς καὶ μετὰ λεπτομερείας τὴν κατάστασιν τῆς περιουσίας ἐκάστου. Τὸ δημόσιον τοῦτο βιβλίον, εἰς φῶς ἀδιακόπως κρατούμενον, θὰ παρουσιάζῃ τὸ τέλειον ἰσοζύγιον τῆς ἀτομικῆς περιουσίας καὶ εἰς αὐτὸ θὰ εὐρίσκη τις ἀμέσως τὰς βάσεις τῶν ἀμέσων φόρων διὰ τῆς εὐκόλου συγκρίσεως τῶν τιμῶν τῆς πωλήσεως καὶ τοῦ ἐνοικίου. Θὰ ἀρῶμεθα αὐτοῦ ὅλας τὰς στατιστικὰς πληροφορίας, αἵτινες σήμερον ἐπιτυγχάνονται μόνον δι' ἐπιμόχθων καὶ ἀνακριβῶν ἐν πολλοῖς ἐξετάσεων, προκαλουσῶν ἐνίοτε καὶ ἐπιζημίους διὰ τὴν κοινωνίαν συγκρούσεις. Θὰ βλέπωμεν ἐκεῖ ἐκ πρώτης ὄψεως ἄνευ πλημμελειῶν, ἄνευ ἀσφαλείας, ἄνευ τύπων βραδέων καὶ ἐνοχλητικῶν, ὅλας τῆς περιουσίας τὰς περιστάσεις καὶ τὰς ὑποθικιακὰς ὑποχρεώσεις, αἵτινες τοὺς πάντας θὰ φωτίζωσι καὶ

κατὰ συνέπειαν θὰ ἐξασφαλίζωσι τοὺς παντὸς εἶδους πιστωτὰς, ἐμπεδοῦσαι τὴν πίστιν τῶν ἰδιοκτητῶν.

Ἐν τοῖς γραφείοις τῆς καταχωρίσεως σκόπιμον καὶ λυσιτελεῖ θεωροῦμεν τὴν συγχώνευσιν καὶ τῆς ὑπηρεσίας τῶν ὑποθηκῶν καὶ μεταγραφῶν καὶ τὴν παρὰ τῶν αὐτῶν ὑπαλλήλων τήρησιν τῶν σχετικῶν βιβλίων, καθότι διὰ τῆς ἐνότητος τῶν ὁμοειδῶν τούτων ὑπηρεσιῶν ἔχομεν πεποιθήσιν, ὅτι κρεῖσσον θὰ ἀσφαλίσωμεν τὰ ἰδιωτικὰ συμφέροντα καὶ ἀπραγμονέστερον θὰ κατορθώσωμεν τὴν κατάρτισιν τοῦ Κτηματολογίου.

Ἐννοεῖται δὲ ὅτι τοῦ συστήματος τῆς καταχωρίσεως καὶ παρ' ὑμῖν εἰσαγομένου ὡς ἀναπόφευκτος συνέπεια παρίσταται ἡ τροποποίησις τοῦ περὶ συμβολαιογραφῶν νόμου καὶ ἡ ἀνάλογος μεταρρυθμίσις τῶν περὶ χαρτοσήμου ἀξίας διατάξεων τῶν ἡμετέρων νόμων.

Τὰ τέλη τῆς καταχωρίσεως εἰσὶ δύο εἰδῶν, σταθερὰ καὶ ἀναλογικὰ. Καὶ τὰ μὲν ἀναλογικὰ ἐπιβάλλονται ἐπὶ πάσης πράξεως ἐπισήμου, δικαστικῆς καὶ ἐξωδίκου, ἣτις περιέχει ὑποχρέωσιν, ἀπαλλαγὴν, κατάγνωσιν, κατάταξιν ἢ ἐκκαθάρισιν ποσοτήτων καὶ ἀξιῶν, μεταβίβασιν ἰδιοκτησίας, χρήσεως ἢ ἐπικαρπίας κινήτων ἢ ἀκινήτων, εἴτε μετὰ ζώντων εἴτε αἰτία θανάτου. Τὰ δὲ σταθερὰ τέλη ἐπιβάλλονται ἐπὶ τῶν πράξεων ἐκείνων, αἵτινες δὲν ὑπάγονται εἰς οὐδεμίαν ἀπὸ τὰς ἀνωτέρω ἀριθμομένης κατηγορίας.

Αἱ προθεσμίαι πρὸς καταχώρισιν τῶν πράξεων τούτων κατὰ τὸν Γαλλικὸν νόμον, εἰσὶ α) τεσσάρων ἡμερῶν διὰ τὰς πράξεις τῶν κλητῆρων καὶ ἄλλων ἐχόντων δικαίωμα συντάξεως ἐπιδοτηρίων καὶ πρακτικῶν· β) δέκα ἡμερῶν διὰ τὰς τῶν συμβολαιογραφῶν τῶν ἐδρευόντων ἐν τῷ δήμῳ, ἐνθα τὸ γραφεῖον τῆς καταχωρίσεως, καὶ δεκαπέντε ἡμερῶν διὰ τοὺς μὴ ἐν αὐτῷ ἐδρευόντας· γ) εἴκοσιν ἡμερῶν διὰ τὰς δικαστικὰς ἀποφάσεις, ὡς καὶ διὰ τὰς πράξεις τῶν διοικητι-

κῶν καὶ δημοτικῶν ἀρχῶν, τὰς εἰς τὸν τύπον τοῦτον ὑποκειμένας. (Πράξεις τῶν διοικητικῶν καὶ δημοτικῶν ἀρχῶν εἰς καταχώρισιν ὑποκειμέναι ἐν Γαλλίᾳ εἰσὶν αἱ ἐξῆς, κατὰ τὸ ἀρθ. 78 τοῦ ἀπὸ 15 Μαΐου 1818 νόμου 1) αἱ πράξεις, αἱ περιέχουσαι μεταβίβασιν ἰδιοκτησίας χρήσεως ἢ ἐπικαρπίας καὶ αἱ κατακυρώσεις δημοπρασιῶν πάσης φύσεως καὶ 2) αἱ σχετικαὶ πρὸς τὰς πράξεις ταύτας ἐγγυοδοσίαι). δ) τριῶν μηνῶν ἀπὸ τοῦ θανάτου τοῦ διαθέτου διὰ τὰς εἰς τοὺς συμβολαιογράφους κατατεθείσας διαθήκας ἢ παρ' αὐτῶν συντάχθεισας. ε) τριῶν μηνῶν ἀπὸ τῆς συντάξεώς των διὰ τὰ ὑπὸ ἰδιωτικὴν ὑπογραφὴν ἐγγραφα· καὶ ζ) διὰ τὰς δηλώσεις τῶν κληρονομιῶν κλπ. ἐξ μηνῶν μέχρι δύο ἐτῶν, ἀναλόγως ἰδιαιτέρων τινῶν περιστάσεων. Αἱ δὲ ποιναί, αἱ εἰς τοὺς παραλείψαντας ἐντὸς τῶν προθεσμιῶν τούτων νὰ ἐνεργήσωσι τὴν καταχώρισιν ἐπιβαλλόμεναι εἰσὶν αἱ ἐξῆς. α) πρόστιμον δέκα φράγκων εἰς τοὺς συμβολαιογράφους διὰ πᾶσαν πρᾶξιν τῶν ὑποκειμένην εἰς τὸ σταθερὸν τέλος ἢ τὸ ἰσότιμον τοῦ τέλους τῆς καταχώρισεως διὰ πᾶσαν πρᾶξιν τῶν ὑποκειμένην εἰς τὸ ἀναλογικόν· ὑποχρεοῦνται δ' ἐκτὸς τούτων καὶ εἰς τὴν πληρωμὴν τῶν νομίμων τῆς καταχώρισεως δικαιωμάτων. β) εἰς τοὺς κλητήρας ἢ ἄλλους συντάσσοντας ἐπιδοτήρια καὶ πρακτικὰ πρόστιμον ἕκ φράγκων πέντε σὺν τῇ πληρωμῇ τοῦ νομίμου δικαιώματος τῆς μὴ καταχωρισθείσης πράξεως, ἣτις κηρύσσεται ἄκυρος, ὁ δὲ παραβάτης ὑπεύθυνος διὰ τὰς συνεπείας ἀπέναντι τῶν ἐνδιαφερομένων. γ) εἰς τοὺς δικαστικούς, διοικητικούς καὶ δημοτικούς ὑπαλλήλους ἐκτὸς τῆς πληρωμῆς τοῦ νομίμου δικαιώματος καὶ πρόστιμον ἴσον αὐτῷ. δ) εἰς τοὺς παραλείψαντας τὴν καταχώρισιν πράξεων ὑπὸ ἰδιωτικὴν ὑπογραφὴν καὶ πρόστιμον ἴσον τῷ ἀναλόγῳ δικαιώματι, οὐχὶ ὅμως κατώτερον τῶν φράγκων πενήκοντα. ε) εἰς τοὺς συμβολαιογράφους διὰ τὰς παρ' αὐτῶν συντάχθεισας διαθήκας ἢ παρ' αὐτοῖς κατατεθείσας καὶ πρόστι-

μον ἴσον τῷ δικαιώματι· καὶ ζ) εἰς τοὺς κληρονόμους κλπ. τοὺς παραλείποντας νὰ παρουσιάσωσι τὰς δηλώσεις των εἰς καταχώρισιν, ἐκτὸς τοῦ νομίμου τέλους καὶ πρόστιμον ἴσον τῷ ἡμίσει αὐτοῦ.

Πρὸς τούτοις εἶναι ἀπηγορευμένον εἰς ὅλας τὰς ἀρχὰς ἐπὶ ποινῇ προστίμου φράγκων 50 νὰ δέχωνται εἰς τὴν ὑπηρεσίαν αὐτῶν οἰανδήποτε πρᾶξιν, εἰς καταχώρισιν ὑποκειμένην, πρὸ τῆς πληρωμῆς τῶν νομίμων τελῶν.

Γ'.

Τὰς προθεσμίας καὶ τὰς ποινὰς ταύτας ἢ καὶ ἄλλας διατάξεις τοῦ συστήματος τῆς καταχώρισεως τροποποιούντες συμφώνως πρὸς τὴν λοιπὴν τοῦ κράτους νομοθεσίαν καὶ τὰ ἤθη καὶ τὰς συνηθείας τοῦ τόπου δὲν ἀμφιβάλλομεν ποσῶς, ὅτι διὰ τῆς εἰσαγωγῆς τοῦ συστήματος τούτου θέλομεν προσπορίσει ἀνευ γογγυσμοῦ μεγάλην ποσὰ εἰς τὸ Κράτος καὶ ἐπιτύχει συγχρόνως τῶν ἀγαθῶν, ἅτινα ἐν ἐκτάσει ἀνεπτύξαμεν ἐν τοῖς προηγουμένοις κεφαλαίοις τῆς παρουσίας πραγματείας.

Τὰς προθεσμίας καὶ τὰς ποινὰς ταύτας, ὡς καὶ τὰς εἰς τὴν ἐκτέλεσιν τῶν περὶ χαρτοσήμου νόμων ἀφορώσας, νομίζομεν ὅτι ἐπὶ τὸ αὐστηρότερον δυνάμεθα νὰ τροποποιήσωμεν, ἀφ' οὗ εἰς πολλὰ Κράτη αἰποῖναι αὐταὶ ἐφθασαν μέχρις ὑπερβολῆς. Ἐν Ὀλλανδίᾳ φερ' εἰπεῖν, πᾶν ἐγγράφον εἰς χαρτόσημον ὑποκειμένον καὶ μὴ ἐπ' αὐτοῦ γεγραμμένον εἶναι ἄκυρον, αἱ δὲ κληρονομικαὶ περιουσίαι μεταβαίνουσιν εἰς τὸ δημόσιον ἐὰν αἱ διαθήκαι εἰσὶ συντεταγμέναι ἐπὶ ἀσήμου ἢ μὴ ἀρμοδίου ἐνσήμου χάρτου, ἢ ἐὰν αὐταὶ συνετάχθησαν μὲν προσηκόντως δὲν προσήχθησαν ὅμως ἐγκαίρως εἰς καταχώρισιν. Ὡσαύτως δὲ καὶ ἐν Ἀγγλίᾳ τὰ τοιαῦτα ἐγγράφα στεροῦνται πάσης νομικῆς ἰσχύος (Esquieu de Parieu, Traité des impôts, 3. τομ. σελ. 183). Ἀλλὰ καὶ παρ'

ἡμῖν τοιαύτη διάταξις εὐρηται ἐν ἄρθρῳ 3 τοῦ ΤΑΖ'. Νόμου τῆς 31 8βρίου 1869, ἀλλ' εἶναι εἰδική, ἀφορῶσα μόνον εἰς τὰ κατάστιχα, ἅτινα οὐδεμίαν ἔχουσιν ἀποδεικτικὴν ἰσχύνη οὐδὲ δύναται νὰ γείνη οἰαδήποτε χρήσις αὐτῶν ἐπὶ δικαστηρίου ἐὰν δὲν ᾧσι σεσημασμένα πρὸ πάσης ἐν αὐτοῖς ἐγγραφῆς.

Δεν πρέπει ποσῶς νὰ μᾶς πτοήσῃ ἡ ἰδέα, ὅτι ἔξοδα ὑπερογκα θέλομεν χρειασθῆ διὰ τὴν ἐφαρμογὴν τοῦ συστήματος τῆς κατὰ χωρίσεως, καὶ τὴν ἐν γένει διοίκησιν τοῦ φόρου τούτου, οὐδ' ὅτι μεγάλα προσκόμματα παρουσιασθήσονται κατὰ τὴν ἐκτέλεσιν, καθότι οἱ ὑποστηρίζαντες τοιαύτας ἰδέας διαψευθήσονται ὑπὸ τῶν πραγμάτων. Ἐχομεν πεποιθήσιν ὅτι διὰ χειρῶν ἀγαθῆς καὶ πεφωτισμένης διοικήσεως τὰ ἔξοδα τῆς εἰσπράξεως δύναται εἰς ἐλάχιστον ποσὸν νὰ περιορισθῶσιν· ὡς παράδειγμα δὲ φέρομεν τὰ ἑξῆς. Ἐν Ἀγγλίᾳ κατὰ τὸν Arthur Young, τὰ ἐν γένει ἔξοδα τοῦ φόρου τοῦ χαρτοσήμου ἀναλογεῦσιν εἰς ὀλιγώτερον τοῦ $\frac{1}{2}$ τοῖς $\frac{0}{100}$ ἐπὶ τῶν ἐξ αὐτοῦ εἰσπράξεων. Ἐν Γαλλίᾳ δὲ, κατὰ τὴν ἀπὸ 15 Μαρτίου 1830 ἐπίσημον ἔκθεσιν περὶ τῆς οἰκονομικῆς καταστάσεως τοῦ Κράτους, τὰ ἔξοδα ἐν γένει τῆς κατὰ χωρίσεως ἦσαν φρ. 5 καὶ $\frac{25}{100}$ τοῖς $\frac{0}{100}$, τὸ 1853 φρ. 4 καὶ $\frac{2}{100}$, τὸ 1863 κατῆλθον εἰς φρ. 3 καὶ $\frac{85}{100}$, καὶ τὸ 1875 εἰς φρ. 3 καὶ $\frac{14}{100}$. Σημειωτέον δὲ ὅτι εἰς τὸ τελευταῖον τοῦτο ποσὸν συμπεριλαμβάνονται καὶ τὰ ἔξοδα τῆς εἰσπράξεως τῶν τελῶν τοῦ χαρτοσήμου, ἅτινα κατὰ τὴν στατιστικὴν, ἣν ἡμεῖς εἶδομεν, ὑπελογίσθησαν ἠνωμένως, διότι καὶ τὸ χαρτόσημον εἰς τὴν αὐτὴν διοίκησιν τῆς κατὰ χωρίσεως ὑπάγεται. Ὡστε σήμερον κατὰ φυσικὸν λόγον τὰ ἔξοδα τῆς κατὰ χωρίσεως θὰ κατῆλθον εἰς πολὺ ἔλαττον ποσὸν τῶν 2 φράγκων τοῖς $\frac{0}{100}$.

Δεν πρέπει νὰ ἐπηρεασθῶμεν ὑπὸ τῆς ἰδέας, ἣν τινες πιθανὸν νὰ ἔχωσιν, ὅτι ἡ βεβαίωσις καὶ εἰσπραξις τοῦ φόρου θέλουσιν ἐπιφέρει μεγάλας πιέσεις κατὰ τῶν πολιτῶν καὶ ὅτι

θέλομεν ναμαγήσει ἀπέναντι τῆς ἐκτελέσεως, διότι πάντα ταῦτα εἰσὶν ὑπερβολικά, λίαν ἀφιστάμενα τῶν πραγμάτων. Εἴμεθα βέβαιοι, ὅτι διὰ τῆς παρελεύσεως τοῦ χρόνου, ὅστις εἶναι ὁ ἀριστος εἰς παρομοίας περιστάσεις διδάσκαλος, δύναμεθα καὶ τὰς πλημμελείας τοῦ τρόπου τῆς βεβαίωσεως καὶ εἰσπράξεως νὰ διορθώσωμεν, καὶ ἐὰν ποὺ ἐλλείψῃς τινὲς ἀναφανῶσι καὶ ταύτας νὰ ἀναπληρώσωμεν καὶ καταστήσωμεν οὕτω τὸ σύστημα ὅσον οἶόν τε ἀνεπαίσθητον, ὡς καὶ παρ' ἄλλοις κράτεσι συνέβη. Ἐν Γαλλίᾳ π. χ. ἐνθα πολὺ πρὶν τῆς ἐπαναστάσεως τοῦ 1789 εἰσῆχθησαν οἱ φόροι τῆς καταναλώσεως καὶ τὰ μονοπώλια, ἀδιακόπως ἐξακολουθοῦσι μέχρι σήμερον, ὡς ἐξάγεται ἐκ τῆς ἐπισήμου Ἐφημερίδος τῆς Γαλλικῆς Κυβερνήσεως, νὰ ἐπιφέρωσι μεταρρυθμίσεις πρὸς βελτίωσιν τοῦ τρόπου τῆς βεβαίωσεως καὶ εἰσπράξεως τῶν φόρων τούτων, καθότι ἡ πείρα ἐξελέγχει, ὅτι μέτρον τι σήμερον θεωρούμενον πρόσφορον αὐριον ἀποδεικνύεται ὄλως ἀντικείμενον εἰς τὸν σκοπὸν τοῦτον.

Ἐκεῖ οἱ κατασκευάζοντες πνευματώδη ποτὰ, ἐκτὸς τῶν ἄλλων στενοχωριῶν καὶ πιέσεων, ἃς ὑφίστανται ἐκ τῶν ἐν πάσῃ ὥρᾳ τῆς νυκτὸς καὶ τῆς ἡμέρας γενομένων ἐπισκέψεων καὶ ἐπιθεωρήσεων τῶν ἀρχῶν πρὸς βεβαίωσιν καὶ εἰσπραξιν τοῦ ἐπὶ τῆς καταναλώσεως φόρου, ἔχουσι καὶ τὴν ὑποχρέωσιν ἵνα ἐντὸς τῶν ἰδίων ἑαυτῶν ἐργοστασίων παραχωρῶσι πρὸς τὸν ἀρμόδιον ὑπάλληλον τῆς Κυβερνήσεως ἀνάλογον χῶρον διὰ γραφεῖον καὶ ὅλα τὰ χρειώδη. Πρὸς τούτοις ἀπαγορεύεται πᾶσα ἐσωτερικὴ συγκοινωνία τῶν τόπων ἀφ' ἐνός τῶν ὠρισμένων διὰ τὰς ἐργασίας τῆς ἀποστάξεως καὶ διηθήσεως καὶ ἀφ' ἐτέρου τῶν γειτονικῶν καταστημάτων, τῶν εἰς ἄλλους ἀνηκόντων, ἢ ἐν τοῖς ὁποίοις ὁ ἴδιος ἐργοστασιάρχης καταγίνεται εἰς ἄλλο εἶδος βιομηχανίας. Οὐδεμίαν δὲ σχεδὸν ἐργασία τελεῖται ἐν αὐτοῖς ἀνευ τῆς παρουσίας τοῦ ἐπιθεωρητοῦ τῆς Κυβερνήσεως. Τούτους καὶ ἀπείρους ἄλλους ὁμοίως ἐπαχθεῖς περιορισμοὺς

ὡς πρὸς τὴν τοποθέτησιν τῶν μηχανῶν καὶ ἐργαλείων καὶ τὴν ἐκ τοῦ καταστήματος ἐξαγωγὴν τοῦ προϊόντος ἐπιβάλλουσιν εἰς τοὺς ἐργοστασιάρχας τὰ ἀπὸ 20 Ἰανουαρίου καὶ 18 Ἰουλίου 1878 δύο διαταγματα περὶ τῆς ἐσωτερικῆς ὑπηρεσίας τῶν ἐργοστασίων τῶν ποτῶν ἐν Γαλλίᾳ. Ἐ' Ἀγγλίᾳ δὲ οὐδεὶς τὸν χρυσὸν κατεργαζόμενος δύναται νὰ ποιῆσθαι ἐναρξιν τῆς ἐργασίας αὐτοῦ ἄνευ τῆς παρουσίας τοῦ Δημοσίου εἰσπράκτορος, ὅστις θὰ σταθμίσῃ τὰ ὕλικὰ καὶ θὰ βεβαιώσῃ κατόπιν τὰ ἐξ αὐτῶν παραχθέντα.

Τούτων οὕτως ἐχόντων νομιζόμεν, ὅτι πᾶσα ἐπικράτεια διὰ παντὸς νομίμου μέσου ὀφείλει νὰ ἐπιδιώκῃ δραστηρίως καὶ ἐξασφαλίζῃ τὴν βεβαίωσιν καὶ εἰσπραξιν τῶν συναινέσει τοῦ λαοῦ διὰ τῶν ἀντιπροσώπων του ἐπιβαλλομένων φόρων.

Ἐγράψαμεν ταῦτα τὰς ὥρας τῆς σχολῆς ἡμῶν χρησιμοποιῶντες, οὐδένα δ' ἄλλον σκοπὸν προθεμέμεθα ἢ νὰ ἐφέλικύσωμεν τὴν προσοχὴν τῶν ἀρμοδίων εἰς μελέτην περὶ ἐξευρέσεως πόρων, ὧν τὸ Κράτος φρονοῦμεν ὅτι θέλει λάβει ἀνάγκην.

Δ. ΠΛΑΤΥΚΑΣ.

ΕΞΩΤΕΡΙΚΟΝ ΕΜΠΟΡΙΟΝ ΤΟΥΡΚΙΑΣ.

Ἡ κυβερνητικὴ ἐν Κωνσταντινουπόλει καταστατικὴ ἐδημοσίευσεν τελευταῖον τὴν κίνησιν τοῦ ἐξωτερικοῦ ἐμπορίου τῆς Τουρκικῆς αὐτοκρατορίας, κατὰ τὴν τριετίαν τῆς ὀθωμανικῆς μὲν χρονολογίας 1294—1296, τῆς χριστιανικῆς δὲ 1877—78 μέχρι 1879—80. Κατὰ τὸ πρῶτον ἔτος εἰσῆχθησαν ἐν Τουρκίᾳ ἐμπορεύματα ἀξίας 19,889,140 τουρκικῶν λιρῶν καὶ ἐξήχθησαν 8,393,420, κατὰ τὸ δεύτερον ἔτος εἰσῆχθησαν 19,417,490 καὶ ἐξήχθησαν 8,750,610, κατὰ τὸ τρίτον ἔτος εἰσῆχθησαν 17,374,630 καὶ ἐξήχθησαν 7,487,570. Ἐν τοῖς ἀριθμοῖς τούτοις δὲν περιλαμβάνονται

κατὰ μὲν τὴν εἰσαγωγὴν τὰ διὰ τὸ Κράτος εἰσαγόμενα εἶδη ὡς ὄπλα κτλ. καθὼς καὶ τὰ διὰ σιδηροδρόμους, γεωργικὰς μηχανὰς κτλ. κατὰ δὲ τὴν ἐξαγωγὴν ὁ καπνός.

Κατὰ μέρος τιθεμένων τῶν ἀμφιβολιῶν, ὅσον ἀφορᾷ τὴν ἀκρίβειαν τῆς Τουρκικῆς καταστατικῆς, τόσῳ μᾶλλον ὅσῳ συνδέεται πρὸς τὴν ὑπηρεσίαν τῶν τελωνείων, ἧτις εἶναι ἀφθονος πηγὴ καταχρήσεων, ἐξ οὗ περ δέον νὰ ὑποτεθῇ μείζων ἢ πραγματικὴ εἰσαγωγὴ καὶ ἐξαγωγὴ τῶν τελωνιζομένων ειδῶν, κατὰ τὴν προκειμένην τριετίαν ἐν Τουρκίᾳ τὸ σύνολον τῆς μὲν εἰσαγωγῆς ἀναβιβάζεται εἰς 56,678,260 Τουρκ. λίρας, τῆς δὲ ἐξαγωγῆς εἰς 24,631,600 ἤτοι κατὰ μέσον ὄρον καθ' ἕκαστον τῶν εἰρημένων ἐτῶν, ἐπὶ τῆς εἰσαγωγῆς 18,892,750, καὶ ἐπὶ τῆς ἐξαγωγῆς 8,210,530.

Ἡ μεγάλη μεταξὺ εἰσαγωγῆς καὶ ἐξαγωγῆς ἀπόστασις τοῦ ἐξωτερικοῦ ἐμπορίου τῆς Τουρκίας ἀνήκει εἰς οἰκονομικοὺς λόγους, τοὺς ὁποίους ἐξηγεῖ ἡ γενικὴ κατάστασις τῆς χώρας καὶ ἡ εἰδικὴ σημασία τῆς μετὰ τῶν λοιπῶν χωρῶν συναλλαγῆς αὐτῆς. Διότι ἐπὶ τέλους δέον νὰ θεωρηθῇ ἡ ἐξαγωγὴ ὡς ἀντάλλαγμα τῆς εἰσαγωγῆς, ἐξ οὗ περ προβαίνει εἰς τὸ μέσον ἡ φυσιογνωμία πολυπλοκωτάτου ζητήματος, τοῦ ὁποίου αἱ τελευταῖαι συνέπειαι δὲν δύνανται νὰ μελετηθῶσιν ἀκριβῶς ἐκ προκαταβολῆς.

Ἐὰν ἀπὸ τοῦ εἰρημένου μέσου ἐνιαυσίου ὄρου τῆς προκειμένης κινήσεως τοῦ ἐξωτερικοῦ ἐμπορίου τῆς Τουρκίας μελετήσωμεν τὰς τάσεις αὐτοῦ πρὸς ἐκάστην τῶν λοιπῶν χωρῶν, ἰδού πῶς ἐπὶ τῆς εἰσαγωγῆς ἀναπτύσσεται κλιμακῆδὸν ἡ σχέσις αὐτῆ τῆς Τουρκικῆς αὐτοκρατορίας πρὸς τὰς ἐπομένας ἐπικρατείας: Ἀγγλία εἰσήγαγεν ἐν Τουρκίᾳ 8,557,140 Τουρκικὰς λίρας, Γαλλία 3,020,310, Ἀυστροουγγαρία 2,706,010, Ρωσσία 1,446,330, Ρουμουνία 1,105,020, Ἑλλάς 580,030, Ἰταλία 522,840, Περσία 474,940, Ἀμερικὴ 299,740, Βουλγαρία 112,190, Βέλγιον 101,400, Ὀλλανδία 66,100, Σερβία 31,190, Πρωσσία 26,

630, Γερμανία 22,900, Σουηδία καὶ Νορβηγία 10,420, Τύνις 6,050, Αἴγυπτος 2, 170, Σάμος 840, Δανία 290, Μαυροβούνιον 240.

Ἡ δὲ ἐξαγωγή ἐκ τῆς αὐτῆς ἐπόψεως παριστᾶ τὰ ἐξῆς φαινόμενα: Ἀγγλία 3,292,860, Γαλλία 2,681,080, Αὐστροουγγαρία 905,410, Ρωσία 384,760, Αἴγυπτος 358,990, Ἑλλάς 275,410, Ἰταλία 118,360, Ἀμερικὴ 93,390, Ὁλλανδία 53,750, Περσία 24,210, Ρουμανία 8,150, Σερβία 5,990, Βουλγαρία 5,040, Ἰσπανία 2,040, Πρωσία 1530, Σάμος 840, Γερμανία 760, Τύνις 510, Μαυροβούνιον 390, Βέλγιον 360.

Ἡ εἰδικὴ θέσις τῆς Ἑλλάδος ἐν τῇ κινήσει ταύτῃ τοῦ ἐξωτερικοῦ ἐμπορίου τῆς Τουρκίας, εἶναι ἐπὶ τῶν ἐν λόγῳ 21 ἐπικρατειῶν, ἕκτη κατὰ τε τὴν εἰσαγωγὴν καὶ τὴν ἐξαγωγὴν. Ἐνιαυσίως κατὰ μέσον ὄρον ἡ Τουρκία ἀπέστειλεν εἰς τὴν Ἑλλάδα ἐμπορεύματα ἀξίας 275,410 Τουρκ. λιρῶν καὶ ἐδέχθη ἐκ τῆς Ἑλλάδος ἐμπορεύματα ἀξίας 580,030. Ἐν τῇ γενικῇ κινήσει τοῦ Τουρκικοῦ ἐμπορίου προπορεύεται τῆς Ἑλλάδος κατὰ μὲν εἰσαγωγὴν ἡ Ἀγγλία, Γαλλία, Αὐστροουγγαρία, Ρωσία καὶ Ρουμανία, κατὰ δὲ τὴν ἐξαγωγὴν ἡ Ἀγγλία, Γαλλία, Αὐστροουγγαρία, Ρωσία καὶ Αἴγυπτος. Ἀξιοσημείωτον ὅτι ἡ μὲν Ρουμανία ἀπὸ πέμπτης εἰς τὴν εἰσαγωγὴν εἶναι ἐνδεκάτη εἰς τὴν ἐξαγωγὴν, ἡ δὲ Αἴγυπτος ἀπὸ πέμπτης εἰς τὴν ἐξαγωγὴν εἶναι δεκάτη ὀγδόη εἰς τὴν εἰσαγωγὴν.

Κατὰ κανόνα ἡ παρ' ἐκάστης τῶν ἄνω σημειωθεισῶν χωρῶν εἰσαγωγὴ ἐν τῇ Τουρκίᾳ εἶναι ἀνωτέρα τῆς ἀντιστοίχου πρὸς ἐκάστην τῶν αὐτῶν χωρῶν ἐξαγωγῆς τῆς Τουρκίας. Ἐν τούτοις ὑπάρχουσι καὶ δύο ἐξαιρέσεις. Ἐννοοῦμεν τὴν Αἴγυπτον, πρὸς τὴν ὁποίαν ἐξάγει ἡ Τουρκία ἐμπορεύματα ἀξίας 358,990 λιρῶν, ἐνῶ λαμβάνει παρ' αὐτῆς ἐμπορεύματα ἀξίας μόνον 2,170, καὶ τὴν Ἰσπανίαν, πρὸς τὴν ὁποίαν ἀπέστειλεν ἐμπορεύματα ἀξίας 2,040 λιρῶν, ἐνῶ δὲν

ἔλαβε τι ὡς εἰσαχθὲν παρ' αὐτῆς. Ἐν γένει ἡ μεγαλύτερα σχετικῶς εἰσαγωγὴ εἶναι ἡ ἐκ τῆς Ρουμανίας, διότι εἶναι ἀνωτέρα 136 φορὰς τῆς πρὸς αὐτὴν ἐξαγωγῆς (1,405,020: 8,150). Ἐν τούτοις ἐπὶ τοῦ ὅλου τῆς κατὰ μέσον ὄρον ἐνιαυσίας εἰσαγωγῆς μόνῃ ἡ Ἀγγλία, Γαλλία καὶ Αὐστροουγγαρία εἰσάγουσιν, ἐν Τουρκίᾳ τὰ $\frac{3}{4}$, καὶ ἐπὶ τοῦ ὅλου τῆς κατὰ μέσον ὄρον ἐνιαυσίας ἐξαγωγῆς μόναι αἱ τρεῖς αὗται ἐπικράτειαί ἐξάγουσιν ἐκ Τουρκίας πλέον τῶν $\frac{4}{5}$. Νόμος οἰκονομικὸς πρώτης τάξεως, καθ' ὃν ὅσον ἀνώτερος εἶναι ὁ πολιτισμὸς τῶν μεθ' ὧν Κράτος τι συναλλάσσεται χωρῶν, τόσον ἡ πλάστιγξ τῆς συναλλαγῆς εἶναι βαρυτέρα πρὸς ταύτας.

A. Γ.

ΔΗΜΟΣΙΟΝΟΜΙΚΑ ΗΝΩΜΕΝΩΝ ΠΟΛΙΤΕΙΩΝ.

Διὰ τοὺς νομίζοντας ἐν Ἑλλάδι, καὶ οὗτοι δυστυχῶς εἶναι οἱ ἀποτελοῦντες τὴν κυβερνώσαν τάξιν, ὅτι οἱ βαρεῖς φόροι πληροῦσι τὸ δημόσιον ταμεῖον, πολλὰς ἡδυνάμεθα νὰ φέρωμεν ἀποδείξεις τῆς πλάνης αὐτῶν ἐκ τῆς οἰκονομικῆς ἱστορίας τῶν ἐθνῶν. Περιοριζόμεθα ὁμως εἰς τὸ πρόσφατον παράδειγμα τῶν Ἠνωμένων Πολιτειῶν τῆς Ἀμερικῆς, ἐν ταῖς ὁποίαις ἐλαττωθέντων τελευταῖον τῶν τελῶν ἐπὶ τῆς ζαχάρους καὶ ἐπὶ τοῦ καπνοῦ, τὰ ὁποῖα ὑπερβαίνουσι τὸ τρίτον τῶν προσόδων τῆς Ὁμοσπονδίας, καθὼς καὶ ἐπὶ ἄλλων τινῶν δευτερευόντων εἰδῶν, ἀντὶ νὰ καταπέση τὸ φορολογικὸν εἰσόδημα αὐτῶν, ἀνέβη ἀπὸ 72,400,000 λιρ. στερλ., ὡς εἰσεπράχθη κατὰ τὸ ἔτος 1880—81, ἀνέβη εἰς 77,700,000, ὡς εἰσεπράχθη κατὰ τὸ ἔτος 1882—83. Εἶνοι ἀληθῆς, ὅτι κατὰ τὸ, μεταξύ τῶν δύο τούτων ἐτῶν, ἔτος 1881—82 τὸ εἰσπραχθὲν ποσὸν ἀνέβη εἰς 80,701,000 λιρ. στερλίνας, ὅταν ὁμως λάβῃ τις ὑπ' ὄψιν ὅτι κατὰ τὸ ἔτος 1882—83

κατηργήθησαν φόροι πλέον τῶν 5,000,000 λιρ. στερλινῶν, εἶναι φανερόν ὅτι ἡ γονιμότης καὶ ἡ ἐλαστικότης τοῦ προϋπολογισμοῦ τῶν Ἡνωμένων Πολιτειῶν ἀνθεῖξεν εἰς τὴν δοκιμασίαν, ὑπερβάσα μάλιστα τὰς προσδοκίας τῆς οἰκονομικῆς μεταρρυθμίσεως.

Ἐκεῖνο τὸ ὅποιον προξενεῖ ἰδιαιτέραν ἐντύπωσιν εἶναι ἡ δημοκρατικὴ πειθαρχία τῶν δημοσίων ἐξόδων ἐν ταῖς Ἡνωμέναις Πολιτείαις τῆς Ἀμερικῆς. Ἐνῶ ἀφ' ἑνὸς ἐν Ἑλλάδι αὐξάνουσι δι' ἀλμάτων δυσυπολογίστων τὰ δημόσια ἐξόδα, ἀνοίγοντα ἐπὶ μᾶλλον καὶ μᾶλλον τὸ διορώμενον ἤδη φοβερόν χάος ἐν ᾧ μίαν ἡμέραν θέλουσι καταβυθισθῆ ὅλα τὰ ὑπὸ τῆς ἐθνικῆς συνειδήσεως καταδεδικασμένα στοιχεῖα τῆς ἐνεστώσης πονηροπολιτείας, ἀφ' ἑτέρου ἐν τῇ Δημοκρατίᾳ τῆς Ἀμερικῆς τὰ δημόσια ἐξόδα τοῦ ἔτους 1882—83 ἀπὸ 59,000,000 λιρ. στερλ., ὡς εἶχον προϋπολογισθῆ, κατέβησαν εἰς 53,100,000! Ἡ οἰκονομικὴ αὐτῆ ὠφέλεια ἀπὸ τῆς ἐλαττώσεως τῶν δημοσίων ἐξόδων δέον νὰ προστεθῆ εἰς τὰ κανονικὰ περισσεύματα τοῦ δημοκρατικοῦ προϋπολογισμοῦ, τὰ ὅποια διὰ τὸ ἔτος 1882—83 εἶχον προϋπολογισθῆ εἰς 24,000,000 λιρ. στερλ. Τοιοῦτοτρόπως αἱ Ἡνωμέναι Πολιτεῖαι εἰσπράξασαι 79,700,000 λιρ. στερλ. καὶ δαπανήσασαι 53,000,000, ἀπεταμίευσαν περίσσευμα 26,600,000 λιρ. στερλ., διὰ τοῦ ὁποίου ἐξηκολούθησαν οἱ οἰκονομικοὶ τῆς Δημοκρατίας διαχειρισταὶ τὴν γενναίαν πολιτικὴν τῆς ἀποσβέσεως τῶν δημοσίων αὐτῆς χρεῶν. Οὐδὲν ὀλιγώτερον, ἀπέναντι αὐτῶν κατὰ τὸ ἔτος 1882—83 ἐπληρώθησαν 25,000,000 λιρ. στερλ., ἤτοι δραχμαὶ 625,000,000!

Διὰ τοῦ συστήματος τούτου τῶν ἀποσβέσεων τοῦ δημοσίου χρέους των αἱ Ἡνωμέναι Πολιτεῖαι κατάρθωσαν ἀπὸ 537,000,000 λιρ. στερλ., ὡς ὑπελογίζετο ἐν ἔτει 1866, νὰ καταβιβάσωσιν αὐτὸ εἰς 310,000,000 ἐν ἔτει 1883, καὶ ἐν τῇ γλώσσει τῶν τόκων, τῶν ἀναγκαίων εἰς τὴν ἐνιαύσιον ὑπηρεσίαν τοῦ κολοσσαίου τούτου χρέους, νὰ ἐνεργήσωσι

σημαντικωτάτην οἰκονομίαν, διότι ἀπὸ 29,200,000 λιρ. στερλ., ὅσαι ἦσαν ἀναγκαῖαι εἰς πληρωμὴν τῶν δημοσίων τόκων ἐν ἔτει 1866, κατέβη τὸ ποσὸν τοῦτο εἰς 10,300,000 ἐν ἔτει 1883. Οἰκονομικὴ ἐνιαυσία ἀπαλλαγὴ 19,100,000 λιρ. στερλ., ἤτοι δραχ. 477,500,000! Εἶναι ἀριθμοὶ αὐτοὶ, τοὺς ὁποίους πρέπει νὰ ἀναγνώσωσι δις, τρίς καὶ πολλακίς οἱ ὀφθαλμοὶ τῶν οἰκονομικῶν διαχειριστῶν τῆς Ἑλλάδος, ἐὰν ἔχωσι ὑγρὸν ὑπὸ τὰ βλέφαρα.

Ἐὰν λάβωμεν ὑπ' ὄψιν ἀμφοτέρω τὰ συστήματα, τὰ ὅποια ἐδοκιμάσθησαν ἐν τῇ ἐφηρμοσμένῃ τῆς δημοσιονομίας σφαίρᾳ εἰς τὰς περιστάσεις τῶν περισσευμάτων ἐν τοῖς δημοσίοις προϋπολογισμοῖς, καὶ τὰς τάσεις τῶν συστημάτων τούτων, κατὰ τὰς ὁποίας ἀπὸ τοῦ μὲν ἐλαττοῦνται οἱ φόροι, ἀπὸ τοῦ δὲ ἀποσβέννυνται τὰ χρέη, εὐρίσκομεν ὅτι ἐν τῇ δημοκρατικῇ τῶν Ἡνωμένων Πολιτειῶν πρακτικῇ ἐφηρμόσθησαν ἐπὶ δεδικαιολογημένου μέτρου ἀμφοτέρω. Διότι εἶδομεν ἀνωτέρω ὅτι καὶ οἱ φόροι ἠλαττώθησαν καὶ τὰ χρέη ἐπληρώθησαν διὰ τῶν ἐπὶ τῆς δημοσίας δαπάνης περισσευμάτων τῆς δημοσίας εἰσπράξεως. Ἐὰν ἡ ἐνιαυσία ἐλάττωσις τοῦ φόρου ἔφθασεν εἰς 5,000,000 λιρ. στερλ. καὶ ἡ ἐνιαυσία ἀπόσβεσις τῶν χρεῶν ἀνέβη εἰς 25,000,000, ὑπῆρξε δηλαδὴ πενταπλασία, τὸ μέτρον τοῦτο τῆς δημοσιονομικῆς ἀρμονίας στηρίζεται ἐπὶ ὄρων, τοὺς ὁποίους τὸ κῆρος τῆς ὑπὸ μελέτην ἐφαρμογῆς ἐξηγεῖ εἰς ἐκείνους, οἵτινες δύνανται ἐξ αὐτῆς νὰ φωτισθῶσι. Ὅτι ἐν τούτοις εἶναι ἰδιαιτέρως χαρακτηριστικόν, εἶναι τὸ εὐλύγιστον τῶν οἰκονομικῶν τῆς Δημοκρατίας πραγμάτων, καὶ ἡ μέθοδος καθ' ἣν ταῦτα ἀπροσκόπτως λειτουργοῦσι. Χαρὰ εἰς ἐκείνους τοὺς Λαοὺς, οἵτινες δύνανται νὰ ὠφεληθῶσιν ἐκ τοῦ ἀνά χειρας μαθήματος.

ΠΡΟΥΠΟΛΟΓΙΣΜΟΣ ΤΟΥ 1883.

Πρὸ ὀλίγων ἡμερῶν ἐδημοσιεύθησαν ὑπὸ τῆς Κυβερνήσεως οἱ πίνακες τοῦ ὑπὸ τῆς Βουλῆς πρὸ πολλῶν μηνῶν ψη-

φισθέντος προϋπολογισμού του Κράτους διὰ τὸ ἔτος 1883. Κατ' αὐτοὺς τὰ μὲν ἔσοδα προϋπελογίσθησαν εἰς δρ. 72,133,610, τὰ δὲ ἔξοδα εἰς δρ. 72,011,648. Ὡς γνωστὸν ἀπὸ τοῦ προϋπολογισμού μέχρι τοῦ ἐπιλογισμού ἡ διαχειριστικὴ τῆς Ἑλληνικῆς ἐπικρατείας ὀλοκλήρως παρασάγγας ἀπέχει. Ὅπως δὴποτε ἡ ἱστορία τῶν ἐλλειμμάτων τῶν δημοσίων προϋπολογισμῶν τῆς Ἑλλάδος εἶναι ζήτημα συνεχές, τοῦ ὁποίου ἡ λύσις δὲν ἀνήκει εἰς τὴν δεδοκιμασμένην πολιτικὴν. Διὰ τοῦτο μεταβαίνομεν εἰς τὴν κεφαλαιώδη ἀνάλυσιν τῶν ὑπ' ὄψιν πινάκων κατ' ἀμφοτέρας τὰς μεγάλας κατηγορίας αὐτῶν, τὰ ἔσοδα δηλαδὴ καὶ τὰ ἔξοδα.

ΕΣΟΔΑ.— α) Ἄμεσοι φόροι δρ. 14,205,000, ἦτοι ἐγγειοὶ φόροι 7,495,000, φόρος ἐπὶ τῶν βιοσκῶν 210,000, φόρος ἐπὶ τῶν ζώων 3,200,000, ἐπὶ τῶν ἐπιτηδευμάτων 1,600,000, ἐπὶ τῶν οἰκοδομῶν 1,400,000, ἐπὶ τοῦ εἰσοδήματος ἀνωνύμων ἐταιριῶν 300000. β) Ἐμμεσοὶ φόροι δρ. 42,565,000, ἦτοι τέλη τελωνιακά 23,700,000, χαρτόσημον 6,740,000, διάφορα δικαιώματα 535,000, τέλη παιγνιοχάρτων 100,000, δικαιώματα καταναλώσεως 10,840,000, δικαιώματα καὶ τέλη προξενικά 650,000. γ) Δημόσια καταστήματα δραχμαὶ 2,617,000, ἦτοι νομισματοποιία 190,000, ταχυδρομείον 1,200,000, τηλεγραφείον 1,220,000 τυπογραφείον 7,000. δ) Δημόσια νομῆματα καὶ κτήματα δρ. 3,475,000, ἦτοι μεταλλεῖα καὶ ὄρυκτά 973,800, ὕδατα θερμά 20,000, ἄλυκαὶ 1,100,000, ἰχθυοτροφεῖα 292,5000, δάση 912,000, ἐλαιῶνες 2,000, σταφιδῶνες καὶ ἀμπελῶνες 9,000, περιβόλια καὶ ἄλλα κτήματα, κτήματα διοικούμενα δι' ἐπιστασίας 1,000, δημόσια κτίρια καὶ ἐργοστάσια 26,147. ε) Ἐκποίησις ἐθνικῶν κτημάτων δρ. 4,040,460, ἦτοι χρεωλύσις καὶ τόκοι προικοκτησιῶν καὶ χρέη ἐκ προικοκτησιῶν ἀνανεωθέντα 241,290, ὀλικὴ τιμὴ προικοκτησιῶν 225,000, ὀλικὴ τιμὴ καὶ πεμπτηματημόριον φθαρτῶν

κτημάτων 90,000, ἑπταετεῖς δόσεις γηπέδων 1,260, τίμημα οἰκοπέδων Πατρῶν κλπ. 63,000, χρεωλυτικαὶ δόσεις γαιῶν καὶ φυτειῶν 3,420,000. ζ) Διάφορα εἰσοδήματα δρ. 3,151,703, ἦτοι τόκοι ὑπερμερείας 225,000, ποινικὰ ἐργοστάσια 4,500, ἀπόληψις ποινικῶν ἐξόδων 225,000, ἀπόληψις προκαταβληθέντων εἰς πολιτικὰς δίκας 9,000, ἔξοδα καταμετρήσεων 40,500, μερίσματα ἐταιριῶν 58,500, τυχηρὰ 1,219,403, ἐπιστροφαὶ χρημάτων 45,000, κρατήσεις λόγῳ πολιτικῶν συντάξεων 900,000, ἀπόληψις ἐξόδων ἐκλογικῶν 379,800, προκαταβολαὶ κληρωτῶν 45,000. ζ') Ἐκκλησιαστικὰ εἰσοδήματα δρ. 369,000, ἦτοι ἐκποιήσεις ἀκινήτων κτημάτων 54,000, πολυετεῖς ἐνοικιάσεις 200,700, μονοετεῖς ἐνοικιάσεις 1,800, τόκοι ὑπερμερείας 9,000, διάφορα ἔσοδα 36,000, χρεωλυτικαὶ δόσεις γαιῶν καὶ φυτειῶν 67,500, η) Ἐσοδα κλεισμένων χρήσεων δημόσια καὶ ἐκκλησιαστικά δρ. 1,620,000. θ) Ἐσοδα ἀνανεούμενα ἐκ τῶν καθυστερούντων δρ. 90,000.— Τὸ ὅλον τῶν ἐσόδων 72,133,610.

ΕΞΟΔΑ.— α') Χρέη δημόσια δρ. 25,458,274, ἦτοι χρέος ἐξωτερικὸν 1,109,700, χρέος ἐσωτερικὸν 20,803,114, συντάξεις 3,545,460. β') Χορηγία πρὸς τὸν βασιλέα δρ. 1,012,500. γ') Ἀποζημιώσεις βουλευτῶν καὶ ἔξοδα γραφείου Βουλῆς δρ. 568,800. δ') Γενικὴ ὑπηρεσία δρ. 38,028,841, ἦτοι ὑπουργεῖον Ἐξωτερικῶν 2,195,613, Δικαιοσύνης 3,604,286, Ἐσωτερικῶν 6,551,453, Ἐκκλησιαστικῶν 3,477,615, Στρατιωτικῶν 16,560,175, Ναυτικῶν 3,850,733, Οἰκονομικῶν 1,788,965. ε') Ἐξοδα διοικήσεως, ἐπιστασίας καὶ εἰσπράξεως τῶν φόρων δρ. 3,193,783. ζ) Διάφοροι πληρωμαὶ δρ. 3,749,450, ἦτοι ἐπιστροφαὶ χρημάτων 36,000, ἀποζημιώσεις 248,450, συμφηρισμοὶ πιστωτικῶν γραμματίων 90,000, ἀπόδοσις κεφαλαίων ὁδοποιίας 3,375,000.— Τὸ ὅλον τῶν ἐξόδων 72,011,648.

